

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MDLX. ad annum MDCXXIII.

Parisiis, 1644

Constitutivm Pars Tertia, Quæ ad ordinis sacramentum pertinent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15522

ANNO CHRISTI 1579.
CONSTITVTIONVM PARS TERTIA,
Quæ ad ordinis sacramentum pertinent.*De seminario.*

SEMINARII institutio quam utilis sit, ac necessaria ad clerici disciplinam in singulis ecclesiis propagandam, cum ex Concilii Tridentini decreto facile intelligi potest, tum ex eo etiam, quod rei illius salutaris ratio aliquando intermissa, damna, & detrimenta non mediocria rei ecclesiasticæ attulit. Cum igitur in nonnullis prouinciæ nostræ ecclesiis iam omnino, aut aliqua ex parte desitum sit, decimas, fructuumve portiones, quæ Concilii prouincialis primi decreto ex sacrosanctæ œcumenicæ Synodi Tridentinæ auctoritate ad illius sustentationem constitutæ sunt, exigi: atque inde in iis ipsis ecclesiis pene collapsum sit tam salutare institutum: ob eam causam prouinciali hoc decreto id cauemus, vt quæ decimarum, fructuumve exactio illo Tridentino prouincialique decreto iam pridem seminarii nomine instituta est, de ea nihil plane quidquam per episcopos remitti liceat, nisi vt & iam eo ipso Concilio prouinciali, & nunc hac ipsa sanctione infra cauetur. Quod si hæctenus quidquam de eo genere, aut plane totum remissum est, id ad pristinam exactiois rationem reuocari, atque omnino restitui iubemus. Vbi vero nihil vnquam eo nomine exactum est, ibi episcopus mensium duorum spatio exactioem ad illius Concilii prouincialis primi præscriptum ita plane instituat, vt dimidiam tamen partem decimæ illa non excedat.

Atque eam quidem exactioem, sic præfinitam, tam diu durare decernimus, quoad seminarium eo censu, iisque rebus constitutum, atque auctum erit, quos pro locorum, diœceseon, censuumque amplitudinis ratione, singulis prouinciæ ecclesiis re mature deliberata infra præstitimus; ea tamen lege, vt pro rata parte reddituum, quos iam nunc, aut in posterum beneficiorum accessione, aliave ratione seminarium possidere habereve contigerit, tantumdem de exactioe remittatur ad eiusdem Concilii, & Tridentini, & prouincialis primi præscriptum. Ne vero

Hhhh iij

in posterum aliqua lis, & controuersia ex eo existat, quod sæpe dubitatur, cui potissimum seminario illam præscriptam decimæ partem certa quædam beneficia in sustentationem conferant: de iis sic decernimus. Beneficia porro, quæ diœcesis nullius sunt, illam subministrent, & soluant diœcesis eius seminario, intra cuius limites ea olim erant, & censebantur. At vero quæ beneficia in hac, & in illa diœcesi prædia, bonave habent, id præscriptæ decimæ dent seminario diœcesis, locive, vbi sita est primaria ecclesia beneficii, cui ea prædia attributa olim fuerant; etiamsi alia ecclesia, quæ beneficio illi primario adiuncta est, ædificata deinceps sit censu illorum prædiorum. Sin autem in iis prædiis ecclesia ante ædificata est, quam illa adipisceretur, posteaque vna cum illis aliis ecclesiæ primariæ adiuncta est, tunc eius contributio ad seminarium pertineat, in qua prædia vna cum ecclesia sita sunt.

Vt autem seminarium & suis facultatibus perpetuo sustentari possit, & aliquando breui fore speretur, vt ea exactio denique cesset; ei episcopus, deputatis in consilium adhibitis, decreti Tridentini auctoritate tot beneficia simplicia adiungat, attribuatve, quot, iis etiam supputatis, qui iam quouis nomine, aut iure eidem attributi sunt, redditibus, summam conficiant annui census mox infra præfinitam. At cum primum ad eam ipsam summam peruenerit, si quæ beneficia, antea quam vacauerint, iure vnionis adiuncta sint, neque dum ea adiunctio, vniove suum adhuc sortita sit effectum, illam iam nunc rescissam ac plane irritam esse declaramus. Atque vt quidem ab eo onere quam citissime fieri poterit, clerus liberetur & eximatur; episcopus caueat, ne beneficia simplicia, qualia qualia sint, quæ interea vacare contigerit, cuiquam conferat, aliive vsui attribuat: sed quæcumque illa sint, seminario iure vnionis coniungat: nisi fortasse quædam vel ecclesiæ parochiali, quæ tenuiori censu est, vel alii ecclesiæ, vel loco, operive pio potius attribuenda, adiungendave censuerit, pro ratione facultatis, sibi Canonum iure, Tridentinoque Concilio data, ac permissæ. Si contra episcopus villo modo fecerit, seminarii detrimento, damnove, quod inde inferetur, de suo primum satisfaciat: deinde istiusmodi culpæ norit se in Concilio prouinciali proximo rationem redditurum; tum

ANNO
CHRISTI
1579.

ANNO
CHRISTI
1579.

præterea illa ipsa beneficiorum collatio, prouisione, quam aliter contra huius decreti præscriptum fecerit, irrita nihilo minus statim sit, nullaque omnino.

Census vero, quem de reuerendissimorum coepiscoporum nostrorum assensu & consilio vnicuique seminario ecclesiarum prouinciæ nostræ, auctoritate huius constitutionis præsumimus, atque adeo præscribimus, certa ratio, æstimatione hæc sit, infra ordine exscripta.

Metropolitanæ Mediolanensis ecclesiæ seminarii sit annuus census nummi aurei sexcenti.

Dertonensis nummi aurei sexies mille.

Laudensis mille.

Aquensis quadringenti.

Brixienfis bis mille.

Cremonensis bis mille.

Bergomensis mille.

Atensis sexcenti.

Alexandrinæ quadringenti.

Vercellensis mille.

Albensis sexcenti.

Vigintimillienfis ducenti.

Sauonensis trecenti.

Cafalensis quingenti.

Vigleuanensis ducenti.

Nouariensis mille & ducenti.

Placentinæ mille & quingenti.

In omni seminarii institutione, cura, atque administratione episcopus sese rationibus conformet decreti Concilii Tridentini; quod cum in omnibus partibus exequatur, tum in ea maxime, vt certum locum deligat, vbi collegiatim certus puerorum numerus alatur, atque adeo instituat literis, disciplinisque ecclesiasticis.

Eligat duorum mensium spatium, qui nondum elegerit, canonicos duos, quorum consilio in iis vtatur, quæ ad puerorum eiusdem seminarii institutionem, disciplinam, moresque attinent.

Duos item de capitulo, & duos præterea de clero ciuitatis deligat, quos adhibeat in consilium, consultationemve administrationis, quæ in rebus temporalibus inuenta sit.

Si porro omnes, vbi semel delecti sunt, ne vnquam, nisi ob causam, quæ cum ratione conueniat, eo munere abdicentur.

ANNO
CHRISTI
1579.

Meminerit autem episcopus sibi Tridentini Concilii decreto omne seminarii administrandi beneque gerendi onus impositum esse, quod ipse propterea sustinere, tuerique debet etiam atque etiam diligenter. Eorum igitur, quos delegerit, consilium sequi cum non cogatur, vbi illorum sententiam de re, quæ in consultationem cadit, audierit, ipse tamen deliberet, statuatur, & exequatur, quæcumque pro sua pietate, & prudentia, quæ coram Deo potiora, atque præstantiora esse existimauerit, ad instituti seminarii optimam tum conseruationem, tum ad administrationem.

Quotannis apud se rationes administrationis supputari omnino curet: qua in supputatione duos a capitulo, totidemque a clero ciuitatis ex præscripto Tridentini Concilii delectos adhibeat.

Præscriptam fructuum portionem seminarii causa ipse exigat: si quis eam soluere recusarit, aut longius quam par est distulerit, contra illum censuris, & aliis ecclesiasticis pœnis agat, vt plane persoluat; implorato etiam, si ita expedire iudicauerit, magistratus sæcularis auxilio, ad illud Concilii Tridentini præscriptum. Nec vero est, cur in ea re optime exequenda locum vel gratiæ, vel precibus, vel metui, vel alii humano affectui vnquam relinquat.

De seminarii statu, progressionemque episcopus ad metropolitano sæpe, aut sexto quoque mense ad minimum literas det, quibus si quæ difficultates inciderint, quæ optimum illius institutum impediunt, in primis exponat. Is vero ex Concilii Tridentini præscripto, quibus rebus potest, aut debet, omnem operam, studium, aliamque omnem rationem adhibeat, vt sublatis iis rebus, quæ difficultatem pariunt, seminarii institutio longe ad optima quæque progrediatur.

Is in omni seminario perpetuus vsus sit, vt catechismus Romanus pueris, atque adeo adolescentibus prælegatur, & explicetur quam diligentissime.

Nullaq; eius pars prætermittatur, cuius doctrinis eorum animi non imbuantur, vt fieri potest, omni maximo studio.

In

ANNO
CHRISTI
1579.

In omni prouinciæ seminario, vbi commode potest, præter cetera, quibus & ad pietatis exercitationem, & ad literarum doctrinam adolescentum animi erudiuntur, studia etiam sacrorum rituum, historiæque omnis ecclesiasticæ certis statis diebus instituuntur, quæ clericalis ordinis hominibus maxime accommodata sunt ad optimam religionis disciplinæ rationem.

De examinandi ratione.

IN ecclesiæ administratione, vt necessarium, ita multiplex est examinis de literarum peritia, & disciplina officium. Modo namque ab episcopo, cum ad eorum qui ordinis sacramento initiandi sunt, tum etiam ad concionatorum, confessorumque approbationem adhibetur, tum præterea ad indagandam prospiciendamque cleri in literarum studiis rationem progressionemve: ad aliaque item multa episcopo idem adiumento, atque vsui est. Modo autem non solum de illis, qui ecclesiis parochialibus, aliisque curam animarum habentibus, præficiuntur, illud instituitur, & conficitur, sed de iis etiam, quibus beneficia ecclesiastica cuiuscumque generis, vel literarum apostolicarum, quæ in forma Dignum, conscribi solent, auctoritate, vel alio iure conferuntur, quive ad ea præsentationis, nominationis, electionisve nomine instituuntur. Quamobrem, vt omnis, quacumque causa suscipitur, hæc examinandi ratio per examinatores, vt fieri potest, quam rectissime conficiatur præter aliqua, quæ præsertim Concilio prouinciali quarto enucleatius decreta sunt, has etiam instructiones conficiendas censuimus, quæ partim ad vniuersum hunc examinandi modum pertinent, partim vero certorum examinum propriæ sunt.

Atque iis quidem omnibus pro sua quisque pietate episcopus, & prudentia, alias etiam instructiones adiungat, aut de iis aliquid remittat licet, prout e suæ diocesis rationibus atque vsu esse viderit.

Quæ instructiones vt in morem & vsum inducantur, cura sit eiusdem episcopi, & vicarii, qui examini præest.

Porro in primis examinatores in Synodo diocesana constituti, cum eorum, qui ecclesiis parochialibus præficiendi sunt, examen ineunt, iurisiurandi, quo publice in Synodo, quo primum tempore delecti sunt, sese obstrinxerunt.

rint, memores videant, vt omni humana affectione de-
posita, munus a se susceptum recte curent, atque admini-
strent, ne quod sancte, religioseque sponponderint, violent,
ac propterea periuri fiant. ANNO
CHRISTI
1579.

Examinis causa, occasioneve, nihil quidquam, ne mi-
nimum quidem, neque ante, neque post accipiant: alio-
qui sciant, qui dant, se simoniae crimen ex sanctione Tri-
dentina subiisse, nec vero praterea se, neque adeo illos qui
dant, absolui licere, nisi dimissis beneficiis ecclesiasticis
quacumque obtinent; ac inhabiles item factos se esse, qui-
bus in posterum ea, vel alia conferantur.

De omni vero culpa, in suscepto munere commissa, ij
rationem etiam in Synodo prouinciali reddant, in eaque
grauiter auctoritate Tridentini Concilii puniantur.

Nec vero item qui examinatores libere pro arbitratu
episcopi ad alios quocumque nomine, causave examinan-
dos asciscuntur, examinis occasione vnquam quidquam,
ne esculenta quidem, poculentave capiant. Qui contra fe-
cerit, cum indignus deinceps censeatur, qui id muneris ge-
rat, tum alia poena arbitrio episcopi afficiatur.

Omnes vero examinatores, quicumque sint, nouerint
sibi munus vsque adeo graue committi, vt si negligenter,
aut male se vlllo modo gesserint, Deo in primis culpa in eo
munere admissa exactam rationem reddituri sint.

Quare non spe, non metu, non premio, non persona-
rum ratione, non aliquo affectu ducti, muneris sibi com-
missi curam gerant.

Proposito sibi in primis timore Dei, ne quemquam, quem
indignum norint, probent: rursus, quem experimento,
periculove facto, idoneum dignumque comperiunt, ne
reiiciant. Itaque grauiter, mature, prudenter, recteque
tum de probando, tum de reiiciendo deliberent.

Cum in locum conuenerint, vbi moris est, clericorum
experimentum fieri, priusquam aggrediantur, a stata pre-
ce, orationeque congregationum vsui praescripta, quam
de libro pronuntiet, qui examini praesidet, initium faciant,
hoc pie intimeque precantes, vt Dei ope in primis illud re-
cte, prudenter, diuinaq; voluntati congruenter conficiant.

Ne quempiam, de quo examen periculumve fiat, exa-
minator alii collega vlla ratione commendet.

ANNO
CHRISTI
1579.

Ne ad alicuius examen accedat, nec vero suffragii ius habeat, nisi episcopi, vicariive iussu ad illud euocatus.

Si quis quempiam priuatim docuerit, qui examen subiturus est, cum id subibit, ne præsens quidem ille adsit, nedum ad examen adhibeatur: sed alius in eius locum, episcopi, vicariive iussu tunc vocetur.

Cautio diligens sit, ne alterius nomine quis examen experiatur, experimentumve subeat, quod aliquando factum esse compertum est.

Quærat item diligenter de iis, qui ad examen subeundum accesserint, an alias institutis de more examinandi quæstionibus, experimentum, periculumve sui fecerint, anque si quid extet, quod de illis compertum, vel deliberratum sit.

Ne examinis initium fiat, nisi præsentes adsint tum episcopus, vel vicarius, tum examinatores ex præscripto Concilii Tridentini, ad minimum tres, cum de beneficio curato quauis ratione conferendo examen instituitur. Id quod locum etiam habeat deinceps, cum vel de aliquo maioribus ordinibus initiando, vel de concionatore, confessoriove approbando examen conficitur.

Cum quis in examen venerit, eius vultus, & habitus corporis, & vestitus, & incessus, & gestus, & sermo inspiciatur diligenter.

Si quis vel clericali vestitu deformi ab ordinis ecclesiastici decore aut disciplina alieno indutus, vel sine congrua pro sui status & ordinis ratione tonsura accesserit, ne ad ullam examinis, experimentive rationem ei aditus fiat, nisi decenti veste amictus, & tonsura præscripta ad illud redierit.

Ne de villo quoque initiando, si modo non aliter episcopus aliquando censuerit, examen, experimentumve antea fiat, quam ætatis, natalium, aut dispensationis concessæ, beneficii ecclesiastici, vel pensionis patrimoniive testificationes scriptas, easdemque a vicario episcopali recognitas, illiusque subscriptione signatas, ac probatas attulerit, exhiberive: nisi aliquando episcopus eas post examen adhiberi, recognoscive iusserit.

Neque item, nisi alias præscriptas decretis prouincialibus, edictove episcopali testificationes dederit.

Nec vero praterea, nisi de eo a cancellario episcopali examinatores audierint, cognouerintve, quæcumque episcopi iussu inquisitiones de eo factæ, atque ex officio præscriptæ, aliorum literis significatæ, vel denuntiata, vel delata sint.

Testificationes vero omnes, tum ab eo, qui initiandus est, tum ab alio quouis examinis occasione exhibitæ, cancellario episcopali restituantur, tradanturve.

Cuius sit illas ipsas in codicem certum, eo nomine confectum, summatim referre, eundemque in archiuo episcopali asseruare. Verum testificationes ætatis, natalium, ac si de eo, qui maioribus ordinibus initiandus est, agitur, patrimonii, beneficiue ecclesiastici idem cancellarius asseruet: ac literis publicis, quas de eo, qui ordinem susceperit, conficiet, de illis pro ratione sibi præscripta statutum faciat.

Cum examen initur illius, cui in curam certa ecclesia parochialis tradenda est, videant ante examinatores, qui, qualis, & quam numerosus populus sit, cuius parochialem curationem is suscipiet.

Qua sane re diligenter explorata in examine, quod inibunt, sibi proponant accurate perspicere, an ad eam curam suscipiendam, gerendamve idoneus omnino ille sit.

His omnibus ita præscriptis, examinatores ordine ad interrogationes, quæstionesve veniant. Atque in examine quidem ea ratio ineatur, vt interrogationes quæstionesve is examiner proponat, quem pro vicissitudinis ratione, & pro doctrinæ, disciplinæve genere, modo hunc, modo illum in eo ipso examine episcopus, vicariusve, examinis præses, interrogari iusserit, vt ne vnus alterum vario, multiplicique interrogationum modo certatim interpellat.

Interrogationum porro, & quæstionum rationem examinatores ita teneant, vt illis inter se sic distributis, examinis instituti rationibus, prout oportet, cumulate satisfactum sit: atque eorum vnusquisque quo de genere quære instituerit, ita de eo quærat, interrogetve, vt quemadmodum par est, illius generis quæstiones, interrogationesve satis explicatæ sint.

Silentio, dum examen habetur, vtantur: nec inter se colloquia, confabulationesve habeant: nec mutuas iti-

ANNO
CHRISTI
1579.

dem quaestiones, dubiorumque explicationes sibi proponant: sed ad illius, de cuius doctrina interrogationibus quaeritur, responsiones attenti, animum attentionis studio eidem addant, ad recte explicandas propositas sibi quaestiones. Nec vero examinatore, loco suo interrogantem, alius inturbet: sed vnusquisque expectet, dum sibi ordine, pro quaestionis genere, ratione interrogare contigerit.

In quaestionibus, interrogationibusve proponendis, non verbis, non aspectu, non vlllo modo seueros, vehementesque se praebeant: vt qui examen subeunt, seueritate deterriti, animum ne despondeant, memoriaque languescant, ac vacillent non sine aliquo dedecore: at benigni, gratique animi significatione illos, vel differentes, vel respondentes audiant: nec vero quibusdam interrogatiunculis, aliave vlla ratione interpellent.

Si quid autem vel in differendo, vel in legendo, vel in pronuntiando, vel in respondendo eos offendere animaduertent: ne tunc illos doceant, obiurgentve, ac ne moeant quidem, nisi quid ad examen recte instituendum perficiendumve pertineat: sed examine peracto eos breui admoneant, doceantve, si quid necessario tunc illos admonendos, docendosve duxerint.

In omnibus porro & singulis examinis interrogationibus spectetur non solum vniuscuiusque eorum, qui examinantur, scientia: sed etiam vsus, iudicium, ingenii vis, ac solertia.

Examini autem omnium ea ratio instituta sit:

Vt primo de toto vitae statu, genere, patria, domiciliove eius quaeratur, qui examen subit.

An impedimentum aliquod habeat, quo irretitus, vel initiari, vel beneficium ecclesiasticum, cuius nomine experimentum sit, vel praedicandi munus, vel confessiones audiendi suscipere, ac exercere non possit. Quo impedimento, si quis etiam occulte illigatus tenetur; id plane episcopo saltem patefaciat, ne quisquam illegitime vel initietur, vel beneficium consequatur, vel aliud munus suscipiat, geratve.

An in orationis sanctae studio, vsuque versatus.

Quibus meditationibus instructus, Deum tacitus oret.

Qui orationis modus.

Qui illius fructus, quæve utilitates.

Quot, quibusve partibus illa constet.

Quæ regulæ præparationis ad orationem; Et cetera multa eiusdem generis, prout prudens, piusque examinador pro ratione aut personæ, de qua quæritur, aut causæ, ob quam fit examen, opus esse viderit.

His perquisitis, examinadores ad scientiæ, eruditionisve experimentum descendant. Ut autem ii certam sibi formulam proponant, qua illorum qui examinantur & literarum doctrinam, & vitæ clericalis disciplinam, & rei ecclesiasticæ peritiâ experiantur; in omni experimenti, examinisve ratione, sacris bibliis, catechismo Romano in primis, Concilio Tridentino, sacrorum Canonum decretis, & aliis pontificiis constitutionibus, Synodisque tum prouincialibus, tum diocesanis vtantur, vnde suas interrogationes hauriant, quibus, prout est illorum ingenii captus, explorent eorumdem & scientiam & ecclesiasticarum rerum notitiâ atque vsum.

Cautio autem sit, vt si, dum quis interrogatur, ita rudem atque ignarum se ostendat, qui rerum faciliû, minimarumque nullam scientiam vsumque teneat, ne aliarum rerum difficilium interrogationibus tempus coneratur.

Rursus cum quempiam, quanta doctrinâ & vfu literate peritus sit, exploratum erit, non est cur pluribus interrogationibus secum diutius agatur.

Nunc igitur vniuersè infra præscribemus, quæ ad rationem pertinent vniuscuiusque examinis eorum, qui vel ordinis sacramento initiantur, vel parochialium ecclesiarum curam, vel alterius beneficii munus suscipiunt, vel sacra confessionis audiendæ officium sumunt, vel ad verbi Dei prædicationem mittuntur. At vero speciatim longe plura atque adeo pauciora, prudentum examinatorum, ac præsertim episcopi, eiusve qui examini præest, iudicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine quo quis initiandus est, & pro ratione locorum, quo mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur.

Qui vero earum rerum, quæ certis interrogationibus demonstratæ in hac instructione continentur, se minus

ANNO
CHRISTI
1579.

eruditos esse ostenderint; eos episcopus admoneat, vt diligenter in posterum doctrinis incumbant, atque harum ipsarum rerum in primis peritiam & scientiam percipere studeant: ita vt cum visitationis munus, aliave eorum studii & progressus in literis recognitio adhibetur, recte periteque omni eo doctrinæ genere instructi comperiuntur.

Ac primo quidem eum, de quo examen faciendum est, legere examinatores iubeant, quoad experiundo videant, an ille recte, explicateque legat.

Post, si ordinis, aut beneficii, aut recognoscendæ clerici cuiusquam in literarum studio progressionis causa experimentum fit, grammaticorum more, verborum constructionem proponant: quo in genere, si quid is errat, labiturve, ita vt ne pro grammaticæ quidem ratione, illorum vsum, peritiamve teneat, ne propterea eum interturbent, interpellentve, aut impediunt, quo minus ad propositum grammaticæ instructionis modum redire possit.

Tum verborum, quæ legerit, construxeritve, sensum ab eo quærant: quem vt recte eliciat atque exprimat, quod ei legendum proponunt, eiusmodi sit, quo tota scientia, sensusque perfectus concludatur, nihilque in se habeat, quod sub historiæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, consequentive alio capite explicatio existat: deinde ad alia grauiora eius doctrinæ, disciplinæve experimenta examinatores progrediantur.

Qui primam tonsuram, aut minores, maioresve ordines suscepturi, ad experimentum, examenve accedent, ab vnoquoque eorum vniuersè ac sigillatim quærat præterea, an impedimentis, quæ Concilii prouincialis quarti decreto de initiandis, commemorata sunt, irretiti teneantur, vtpote, an scilicet sint,

Maiores natu.

Rudes, & ignari.

Criminosi.

Solenniter pœnitentes.

Neophyti.

Ebrietati & gulæ dediti.

Impudici.

Lapsi post ordinem susceptum.

Periuri.

Vfurarii manifesti.

Infames.

Ratiociniis obligati.

Serui.

Corpore vitati.

Insigniter deformes.

Illegitime nati.

Peregrini & ignoti.

Bigami.

Irregulares quouis alio modo.

Quo in genere cautio fit, vt præter alia, speciatim perquiratur ab eo,

An stipendium belli fecerit, vnde cædes hominum extiterit.

An iudicis criminalis in foro laicali officium gesserit.

An sententiam capitis tulerit.

An criminis, cuius nomine capitis quis damnatus sit, acta, sententiam, testificationesque dixerit, aut conscripserit.

An in eo procuratoris, aduocati que fiscalis munus administrarit, aliaque exercuerit, vnde irregularitatis maculam contraxerit.

An suspensi.

An interdicti.

An excommunicati.

An amentes.

An morbo caduco laborantes.

An energumeni.

An vero non examinati & probati.

Exploretur item, an furtim, per saltumve, ordinem suscepit.

Inuestigetur præterea, cum quis ordinem aliquem suscepturus ad examen venit, quam diu est, quo alium ordinem suscepit, vt nemini ad altiorem gradum pateat ascensus, nisi in singulis aliis inferioris ordinis gradibus congruo temporis spatio perstiterit ad præscriptum Tridentinæ sanctionis.

An vim & naturam, mysteriaque ordinis, quem suscepturus est, norit.

An item ritus & ceremonias, quæ ex libro pontificali adhibentur, cum initiatur.

An

ANNO
CHRISTI
1579.

An eorum item significationes sanctiores.

An sacrarum vestium, quibus induuntur, mysteria item & significata.

An functionum notitiam habeat ordinis, quo quisque initiandus est.

An earum vsus, exercitationemque recte teneat, cum in literis, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.

Hæc generatim ab omnibus & singulis explorentur: nunc præterea sequuntur quæ sigillatim cuiusque ordinis propria, suo loco præscripta, perquirenda sunt: ita tamen, vt examinatores pro prudentiæ suæ ratione, quæ in ordinis inferioris examine exploratione vequirantur, aliquando etiam perquirant ab iis, qui superiore ordine initiantur.

De iis, qui prima tonsura initiandi sunt, quærat & inuestigetur primum; Quam ob causam se clericos fieri velint.

An sæcularis iudicii vitandi causa initiari curent.

An contentiosis litibus implicati.

An rixam, simultatemque exercent.

Quod item artificium teneant, quæve in arte, quæve in vitæ genere hæctenus versati sint.

An tales sint, qui spem præbeant, ecclesiæ ministros vtilis se fore.

A quo sacerdote, sanctioris vitæ magistro, instituti sint ad clericalis vitæ modum.

An legere, & pronuntiare, & scribere norint; tum in utroque genere de iis periculum fiat.

An doctrinæ Christianæ præcepta institutaque sciant.

An epactæ intelligentiam habeant.

Præterea an sacramentum confirmationis susceperint.

De iis vero, qui in minoribus ordinibus adscribi volunt, quærat, experiundoque cognoscatur,

An saltem primordia grammaticæ, & linguam Latinam intelligant.

An scientiæ spes tales eos ostendant, qui digni sint vt ad maiores ordines aliquando ascendant.

Qui vero sacris ordinibus, vt pote subdiaconatu, diaconatu, sacerdotio initiandi sunt, cum ornati, exculrique

iis virtutibus esse debeant, quæ in clericis inferiorum ordinum requiruntur, sicut ad altiorem ordinis gradum ascendunt; ita virtutum, & probitatis, & doctrinæ quodam quasi ascensu præstare debent.

Quamobrem hoc in primis examinatores videant, an qui ordinis sacramento initiantur, per singulos illius gradus, & in vitæ spiritualis disciplina maiorem progressionem fecerint.

An breuiarium, anque sacra biblia, an item sanctorum patrum volumina, Concilium Tridentinum, & prouincialia quoque, Synodos episcopi diocesani, catechismum Romanum, rationale diuinorum officiorum, & libros aliquos, de vitæ spiritualis rationibus conscriptos, sui muneris vsui accommodatos habeant.

A subdiaconis potissimum de ordinum minorum quaratur, & maiorum differentia.

An in minoribus ordinibus probatus sit.

De voto item continentia, quod subdiaconatus ordini coniunctum est.

De sacramentorum etiam doctrina, saltem generatim. Tum eorundem periculum, experimentumve fiat in officii diuini recitandi ratione.

Diaconorum examen, experimentumve fiat præterea aliquanto diligentius de sacramentorum doctrina.

Experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini infra præscripta.

Ab iis, qui sacerdotio initiari volunt, hæc sigillatim studiose perquirantur:

An pie, & fideliter in ministeriis ante actis se gesserint.

An spectata pietate, anque castis moribus.

An præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab eo expectari possint.

Hæc præterea quarantur:

Quid sit Missæ sacrificium.

Qui illius sacrificii effectus.

Quæ eiusdem partes.

Quæ mysteria in eo insint.

Quæ sacrarum vestium significationes.

Quæ in eo officio offerendo requirantur.

ANNO
 CHRISTI
 1579.

Vbi, & quando illud fieri non licet.

Quæ dubia aliquando incidere possunt.

Quæ explicatione opus habeant, vt illud recte fiat.

Tum experimentum eorum ex præscriptis infra regulis fiat;

An sacre confessionis aliquam peritiam habeant.

An ad alia item sacramenta recte riteque ministranda idonei sint.

An eorum cognitionem explicationem habeant, ex interrogationum præscripto, vt infra de parocho.

An doctrinam item teneant, qua verbum Dei recte tractare, concionemve habere possint.

Anque de re sacra, de Christianarum virtutum officiis, atque de omni re, ad salutem necessaria, apte populum instruere, aut docere possint.

Cum vero a ceteris omnibus, vt præscriptum paulo ante est, qui clericali militiæ adscribuntur, de vitæ spiritualis sanctiorisque institutis, atque exercitationibus perquiratur, tum maxime ab iis, qui vel sacerdotio initiantur, vel parochialem curam suscipiunt, vel sacre confessionis audiendæ munus sumunt, vel in tractatione verbi Dei, sacrisque concionibus versari volunt.

A quibus omnibus & singulis, cum ad examen veniunt, præter cetera quæ ad sanctæ spiritualis vitæ vsum pertinent, ea maxime explorentur, quæ de orandi modo, deque omni sanctarum meditationum, cælestiumve contemplationum exercitatione ab aliis, qui in eo genere religiose se exercuerunt, tradita sunt.

De iis vero sacerdotibus, qui ecclesiarum parochialium curationem suscepturi sunt, quærat præterea, experiundoque cognoscatur in primis,

An apti ad sensus percipiendos, non solum qui ad grammaticæ intelligentiam sumuntur, verum etiam interiores illos, sanctioresque, tam ad Christi ecclesiæque mysteria, quam ad spiritualis vitæ modum pertinentes.

An sermones contexere, habereve sciant.

An si quos habuerint, vnde sumpserint, aut quam illis contexendis, conscribendisve rationem adhibuerint; & vero si quos apud se conscriptos tunc habeant, eos ostendant atque tradant.

An in eo genere aliquid ex tempore possint; tunc ex-temporaneo, breuique sermone periculum fiat, quantum concionando valeant. ANNO
CHRISTI
1579.

Atque si tractationis quidem verbi Dei vsu peritiorum parochum, ecclesiæ parochialis, quæ committenda est, ratio deposcit; examen aliqua ex parte, quæ potior examinatorum iudicio videbitur, ineatur ad interrogationum normam, concionatorum examini infra constitutam.

Quæratür præterea, an alias vnquam animarum curam gesserint; quod si affirmant, tum interrogentur etiam, & ubi gesserint, & cur inde discesserint.

An intelligant, quanti illud sit, animarum curam suscipere, rursusque gerere; quæque partes, ac virtutes illæ sint, quibus bonum & vigilantem animarum curatorem præditum esse oporteat.

An item norint impedimenta omnia, quorum causa interdictum est, ne quis sacramenta ministret, & ne quis suscipiat.

An sacramentorum, præsertim vero quorum ille minister est, vim, & naturam intelligant: atque hæc sigillatim in primis interrogentur;

Quæ vniuscuiusque sacramentorum materia, quæ forma item.

Quæ eorum efficiens causa, & principalis.

Quæ causa efficiens instrumentalis.

Quæ causa finalis.

Quæ eorum differentia.

Qui effectus, quive fructus.

Qui eorum ritus, quæve ceremoniæ.

An maxime omnium peritiam teneant audiendæ sacræ confessionis.

Quos huius generis libros, atque adeo summas habeant.

Tum periculum fiat, quam valde casuum conscientiarum vsu periti sint, quamque tum in illis, tum in aliis id generis perite versati, præsertimque in ecclesiasticis constitutionibus, quæ ad rectum vitæ vsu, populique Christiani mores, & virtutes pertinent.

An nouerint casus, sanctissimo papæ, & episcopo item a iure, & ab homine referuatos,

ANNO
CHRISTI
1579.

Atque adeo diligentius, prout opus erit, de singulis interrogentur, quæ infra præscribentur rationi examinandi confessarios sacerdotes.

Videant præterea examinatores, an aliquam sacrorum Canonum notitiam habeant, & præcipue quod ad Tridentinum, & prouincialia Concilia, Synodosque diœcesanas attinet, an illi hæc norint quæ sequuntur:

An scilicet doctrinam de præcipuis Christianæ religionis articulis, quos œcumenica illa Synodus Tridentina contra hæreticos definiuit.

An item, quæ de residentia præscripsit.

An quæ etiam de parochis parochialibusque ecclesiis, & de diuinorum officiorum cultu, ceterisque eiusdem generis statuit.

An quæ præterea de clericorum honestate sanciuit.

An cetera denique, quæ vel ad cleri, vel ad populi disciplinam, vel ad aliarum rerum reformationem constituit, quæ parochi scire, beneque nosse interfit.

Ex prouincialibus Conciliis sigillatim quærant,

Quæ de clericalis vitæ honestate, & de parochorum officiis constituta sunt.

Quæ item de sacramentorum recta administratione, quæ Missæ sacrificio, quæ præterea de diuinis officiis.

Quæ etiam de sacramentalibus, & quæ de festorum dierum veneratione, quæ de ecclesiarum cultu, quæ de scholis doctrinæ Christianæ, quæ de populi Christiana institutione, morumque disciplina, deque aliis ad parochialis vitæ munus potissimum pertinentibus sancita sunt.

Ex Synodis diœcesanis, eam ipsam, certis capitibus distinctam, examinandi rationem ineant, prout genus decretorum est, quæ in illis episcopus confecit.

Qui causa beneficii cuiusvis generis, quod tamen curatum non sit, ad examen accedit, de eo hæc inuestigantur:

An canonicarum horarum officium ex breuiarii instituto, rubricisque recte recitare sciat.

An doctrina, disciplinaque omni instructus sit, quam ordo deposcit, quo initiari debet, pro beneficii, officii, dignitatisve ratione, cuius causa examen instituitur.

An peritiam item teneat functionum, quas illius beneficii, dignitatis, munerisve ratio postulat.

An teneat quæ scitu necessaria sunt ad functiones illas vel beneficii recte, riteque præstandas, etiam quæ ad recte canendi modum rationemve pertineant.

Atque hæc quidem sunt, quæ ad examinis instructionem pertinent eorum, qui aut ordinis sacramento initiandi sunt, aut ecclesiis parochialibus præficiendi, quibusve beneficia conferenda. Nunc vero sequitur examinis ratio confessoriorum, de quibus præter cetera, quæ cum sacerdotis & parochi officio, munereve coniuncta ipsis sunt, hæc etiam sigillatim, atque exploratori ratione perquirantur,

De sacramenti pœnitentiæ necessitate.

Quare institutum sit hoc sacramentum, & a quo institutum.

Quæ huius sacramenti materia.

Quæ forma.

Quæ illius effectus.

Qui minister.

Quæ conditiones in eo requirantur.

Quæ regulæ ad dignoscendum, & distinguendum peccatum mortale a veniali.

Quæ pœnitentiæ partes.

Quæ earum partium ratio.

Quid contritio.

Quæ ad veram contritionem sint necessaria.

Qui contritionis fructus, & utilitas.

Qua quisquam ratione se ad contritionem exercere possit.

Quæ signa sint veræ contritionis.

Perquiratur item, quæ confessionis, quæ secunda pars pœnitentiæ est, natura sit, atque substantia.

An diligenter inquirere sciat, & peccatoris circumstantias, & peccati item.

Quæ mutant speciem peccati, & quæ in confessione explicanda sint.

Quæ restitutionem expostulent; quæ radices, causave restitutionis.

An dubios, suspectosve contractus norint, aut saltem

ANNO
CHRISTI
1579.

de iis dubitationes, & quæstiones instituere, inireve sciant.

Quibus criminibus annexæ sint censura.

An item illarum peritiam, & vim teneant.

An casus, in quibus irregularitatis macula contrahitur.

An saltem in iis omnibus, & aliis, quæ ad verum, perfectumve huius sacramenti pœnitentiæ ministrum pertinent, sciant dubitare, & nouerint consulere peritos, quomodo agendum sit id de quo in dubitationem adducunt.

Qui item ritus, & sacræ ceremoniæ confessionis.

Quæ conditiones ad confessionem vere pœnitentis necessaria.

Qui ordo confitendi, quando quis statim confiteri debeat; quando item confessionem iterare.

De satisfactione, quæ tertia pars pœnitentiæ est, quæ ratur,

Quæ satisfactionis partes.

Quis satisfactionis finis.

Qui fructus, quæue vtilitates satisfactionis.

Quæ in satisfactione requirantur.

Qualis, & quanta pœnitentia pœnitenti imponi debeat.

An salutare & conuenientes satisfactiones pro gravitate criminum, & pœnitentium facultate iniungere sciant.

An item ex Innocentii III. præscripto, more periti medici, sciant infundere vinum & oleum vulneribus fauciati, ac quale debeant præbere remedium, aut consilium.

An præterea Canones pœnitentiales recte teneant.

Quæ differentia sit satisfactionum, pœnitentiarum, &c.

De absolutione indagetur:

Quæ verborum formula requiratur.

Quæ preces, orationesve præterea adhibeantur.

Quis ordo seruandus in absoluendo, tam a peccatis, quam ab excommunicatione, suspensioneve.

De sigillo item confessionis plura quærantur, ac præsertim quæ vis, & quanta sigilli.

Quæ sub illud cadunt.

Ex sanctionibus ecclesiasticis, Tridentino Concilio, Synodis tum prouincialibus, tum etiam diocesanis inda-

getur, qui in illis constituta ad poenitentiae sacramentum pertinent, quaeque de cleri, & populi disciplina, & moribus constituta sunt, ut paulo ante in parochorum examine demonstratum est.

ANNO
CHRISTI
1579.

Sed haec de ratione interrogationum, quae examinandis confessariis sacerdotibus adhibentur: iam est locus examinis concionatorum, & sacrae scripturae interpretum, a quibus haec quaerantur:

Primo de doctrinae articulis, dogmatibusve Concilio Tridentino explicatis, utpote de Canone scripturae, de peccato originali, de iustificatione, de sacramentis, & generatim sacrificio Missae, de purgatorio, de inuocatione & veneratione sanctorum, de sacris reliquiis, de imaginibus sanctorum, de indulgentiis, potestate, & auctoritate papae, de ieiuniis, & diebus festis, & reliquis multis.

An praeterea habeat reliquos theologiae notos & tractatos locos.

Quem in scholasticis praesertim auctorem familiarem habeat.

An saepius sacrorum bibliorum volumina cum glossa, aliove commentario studiose euoluerit; anque in iis ipsis ita diligenter versatus, ut inde locos facile apteque promere possit ad omne sacrae tractationis genus.

An in sanctorum interpretationum usu literate versatus.

An ex antecedentibus & consequentibus verum scripturae sensum elicere norit: anque item ex euangelistis, in eodem narrationis genere versantibus.

An rursus temere, pro suoque libito sacram scripturam a vero sensu detorqueat.

An tropologicos, moralesve sensus, cum literali sensu non coherentes, commentetur.

An explicandis parabolis rectum, praecipuumque rerum sensum spectet, praetermissis explanationibus, quae nihil ad propositum faciunt.

An traditionum apostolicarum, ecclesiasticarumque notitiam habeat.

An in sanctorum patrum scriptis, atque sermonibus perite versatus sit.

Quem item e patribus maxime in concionando sequatur atque imitetur.

An

ANNO
CHRISTI
1579.
* forse
desse no-
tas

An sacrorum mysteria temporum norit, anve sacro-
rum rituum significationes * habeat.

An rerum, in ecclesia sancta gestarum, & Conciliorum
præsertim vniuersalium cognitionem teneat.

An sanctorum vitas, historiamque veram norit.

An congruam Canonum scientiam teneat.

An summorum pontificum iura atque instituta sciat.

An Conciliorum, prouincialium præsertim, & diocese-
sanorum decreta in promptu habeat, vt in parochorum
examine præscriptum est.

An casuum conscientia doctrina instructus sit.

An theologia illius mystica, quæ tota in spiritualis vi-
ta constituta tradendis, quæque purgandis affectibus, in
reformationeque interiori versatur, præcepta atque exer-
citationes bene norit.

An denique sanctarum meditationum, orationisque
mentalis vsus habeat.

An morum doctrina, Christiana que disciplina locos,
non solum ordine collectos, sed recte notos habeat.

Quos locos teneat, quibus auditorum animi excitantur,
vel ad Dei amorem, vel ad cælestis patriæ desiderium,
vel ad virtutum studium, vel ad detestationem scelerum,
vel ad misericordiam, vel ad certas præterea affectiones,
quæ ad cælum excitatæ Christianas virtutes pariunt.

An apti denique sint atque idonei ad concionem con-
cipiendam, & explicandam, non solum theologia loco-
rum tractatione, sed similitudinibus, quæ ab agricultura,
vineâ, semente, aliisque rebus ducuntur, quæ sub sensum
cadunt atque intelligentiam, præsertim eorum, etiam ru-
dium, ad quos concio habetur.

An ad concionis ingressum recta ratione vtatur, & ab
iis vitiis refugiat, quæ plerique eo in genere admittunt.

An totam concionem recte ordineque disponat.

An dilucide, distincteque enarret.

An bene pronuntiet.

An illius verba pondus habeant, anque vim item, vt
non solum audientium aures attingant, sed animos intime
penetrent.

An in tota concione, pro cuiusque rei, de qua agit, ra-
tione, recte, apte, decore, & congruenter agat.

Concil. Tom. 36.

LIII

Quo in genere omni & perquirendo, atque explorando, tum in aliis diligentius indagandis, examinatores, prout occasio tulerit, quam diligentissime instructiones adhibebunt, quæ de concionatoribus ad prouinciæ vniuersæ vsum ex Concilii prouincialis auctoritate, iussu nostro editæ sunt.

Cum non certæ curæ, alteriusve beneficii, vel officii, munerisve, sed doctrinæ tantum, aut in literarum studii progressionis recognoscendæ causa examen alicuius instituitur, diligenti etiam illa, præcipuaque disquisitione, & interrogationibus, supra varie descriptis, pro vniuscuiusque conditione indagetur illius doctrina, & in ministeriis ecclesiasticis peritia atque vsum.

Horum vero classes quatuor saltem, vel etiam plures constitui poterunt, quibus pro peritiæ ratione, experimento illorum factò, adscribantur.

Primæ classi adscribantur, qui & perfectè concionandi peritia & conscientiæ casuum explicationibus se tales ostendant, qui aliis multis prodesse, atque præesse possint, proindeque idonei sint, non modo ad parochi, sed etiam ad præpositi, vicarii foranei, vel visitatoris munus, vel ad pœnitentiariæ etiam, aut doctoralis, aut theologiae præbendæ obeundæ officium, dignitatemve, in ecclesia cathedrali assequendam, atque ad alia id generis.

Secundæ classi erunt adscribendi, qui si minus vt illi concionari perfectè, at mediocriter, tum etiam de suggesto possint; quique in casuum conscientiæ summis studiose versati sint; & vero catechismi etiam Romani doctrinam diligenter teneant.

Tertiæ erunt classis, qui intelligentiæ tantum assequuntur, vt si minus accurata, doctaque concione, at sermonem de altari saltem habere, ac euangelium, prout vsuenerit, enarrare, & explicare possint; & administrationis sacramentorum, & casuum conscientiæ vsu ita periti sint, vt qui frequentius incidere solent, eos aliquo studio adhibito enodare, atque explicare apte queant.

Quartæ classis; qui si non magno literarum studio, aliquo tamen vsu apti sunt ad aliquam euangelii breuem explicationem; & notitiam quamdam habent rerum ad

ANNO
CHRISTI
1579.

docendum populum, quæ salutis necessaria sunt, & ad sacramentorum administrationem, casuumque conscientiarum explicationem pertinent: ita ut iis ob sacerdotum paucitatem, necessariamque causam, aliquando curatio aliqua spiritualis pro loci ratione præsertim ad tempus committi possit.

In inferiori classe reliqui adscribantur, quorum nulla ratio omnino haberi debeat in curatione animarum committenda, sacramentique ministrandi facultate, neque in sermonibus ad populum habendis.

In omni hac examinandi ratione cancellarius pro sui officii munere hac præstet:

Certum librum habeat provisionum ecclesiarum parochialium, aliorumque beneficiorum, quæ examine adhibito, etiam ex literis apostolicis, conferenda sunt.

Quo in libro recte, atque ordine ab eo notentur hæc:

Acta examinis, quæ in singulos dies, prout examinandi occasio tulerit, fiunt.

Dies vacationis certi beneficii, & modus item vacationis, aliaque id generis.

Dies etiam promulgationis, aut prorogationis edicti, quod de concursu proponi solet, cum beneficii vacationis ratio id postulet; & reliqua etiam, quæ ad promulgationem pertinent.

Nomina quoque examinatorum, quos episcopus certi illius beneficii vacantis nomine ad examen conficiendum nominatim delegerit.

Nomina etiam eorum, qui eo nomine examinandi proponuntur.

Dies præterea, quo quisque examen subiit.

Nomina etiam examinatorum, qui interfuerint.

Approbatio, aut reiectio, quam eorum iudicio singuli tulerint.

Nomen item, & cognomen eius, quem episcopus tamquam aptiorem, magisque idoneum delegerit, cui beneficium ab eo conferatur, ad quem spectat.

Cui libro alia præterea adscribat, quæ episcopus censuerit.

Librum alterum conficiat, in quo omnes & singulos, quos vel concionandi, vel confessionis audiendæ, vel

facræ lectionis interpretandæ causâ episcopus adhibito examine vel probat, vel improbat.

ANNO
CHRISTÏ
1579.

In hoc ipso libro notet etiam & nomina examinatorum, & diem, quo examen confecerint, & causas item re-pulsæ, si quam aliquis tulerit.

Id ipsum de certo die, examine, probatione, aut reiectione eorum seruet, quorum experimentum sacræ ordinationis causâ fit.

Tertium librum habeat, in quem examina referat, quæ generatim instituuntur, atque adeo conficiuntur ad cleri progressionem in literarum studiis inuestigandam atque explorandam.

De initiandis ordinis sacramento.

IN iis, quæ œcumenica Synodus Tridentina de sacra ordinatione statuit, vberius etiam prouincialium Conciliorum decretis explicata, multa sunt, quorum diligens ratio etiam in regularibus habenda est: atque eorum quidem capita quædam præcipua infra hoc decreto complexi sumus. Videat igitur episcopus, vt quidquid de iis ipsis capitibus, vel eodem Tridentino Concilio, vel Synodis prouincialibus, etiam generatim constitutum est, in illis initiandis quamdiligentissime ab ipso seruetur.

Culpæ, impedimentave canonica ordinis suscipiendi quarto Concilio enumerata.

Literæ testimoniales superioris.

Testimonium de natalibus, & ætate præscripta Tridentino Concilio.

Testificatio ordinis proxime suscepti.

Progressio in ecclesiastica disciplina.

Testimonium bonum.

Denuntiatio nominis in ecclesia.

Adscriptio, & ministeriû in ecclesia, cui adscriptus est.

Exercitatio functionum ordinis suscepti.

Frequentia sacræ communionis.

Reuerentia, atque obseruantia erga sacerdotes, & superiores.

Interuallum anni inter postremum ordinum minorum gradum, & subdiaconatum, ac rursus inter vnum & alterum ex sacris ordinibus, nisi necessitas, aut ecclesiæ utilitas iudicio episcopi aliud postulet.

Diligens examen episcopi.

Literarum scientia, & cantus peritia, ac alia instructio-
nes ad ordinis suscipiendi functiones rite, recteque ob-
eundas.

Vfus & peritia recitandi diuinum officium.

Loco tituli, censufve testificatio præstita professionis
regularis præscripta in Concilio prouinciali secundo.

Quod de ordine sacro annectendo iam pridem decre-
to Concilii prouincialis primi ex Tridentina Synodo con-
stitutum est; id in executionis vsum ita ab episcopo indu-
catur, vt vel presbyteratus, vel diaconatus, vel subdiaco-
natus non ipsis quidem canonicis, sed canonicatibus, &
portionibus singulis, quæ in cathedrali ecclesia sunt, an-
nectatur: nec vero annexionis decretum locum habeat
in illis canonicatibus, præbendisve, quibus in fundatio-
ne iam certus ordo annexus est. Quod autem canonicorum
saltem dimidia pars, cautum est, vt sacerdotio, pre-
sbyteratue initietur; in ea cum dignitates non censean-
tur, totidem canonicatus sacerdotales constituendi sunt,
quot præscriptam illam dimidiam partem saltem confi-
ciant.

Vbi primum vnicuique vel canonicatui, vel portioni
facer aliquis ordo annexus ab episcopo est, ad eum ordi-
nem suscipiendum canonicus etiam, qui iam illud obti-
nebat, compellatur.

Si quis autem monitus, non susceperit, priuatus ab il-
lo declaretur, ad eiusdem Tridentini Concilii præscri-
ptum.

Si cui etiam sedis apostolicæ literis facultas permissa
est, sibi licere ordinis sacramentum ab alio quam ordina-
rio suo suscipere, is, antequam initietur, etiam sui ipsius
ordinarii literas obsignatas habeat, quibus vitæ suæ mo-
res, disciplina, probitas, & cetera id generis testificata
commendentur.

Quod prouinciali tertio Concilio decretum est de ra-
tione seruanda in concedendis literis dimissoriis ab epi-
scopo Impedito suis diocesanis pro ordinibus suscipien-
dis, id locum etiam habeat episcopo absente.

Clericos vero, a diocesi absentes, qui dimissorias lite-
ras petunt, episcopus ad se, examinis causa euocet; licet

tamen ei aliquando, si hoc minus commode præstari posse censuerit, examen illud speciatim episcopo delegare, in cuius diœcesi illi morantur: at vero tunc literas dimissorias ne det, antequam examinis facti literas ab eo acceperit, cui illud delegauit.

Ne abbates, etiam baculi, & mitræ iure vtentes, aliove eiusmodi priuilegio, & auctoritate conferendi minores ordines, munitos, patiatur episcopus diœcesanus, tonsuram, neque minores ordines, id quod Tridentina Synodus vetuit, aliis conferre, quam iis, qui regulares sunt, & eorum iurisdictioni subiecti, nisi & ipsius episcopi consensus ante accedat, & illi initiandi a suo episcopo, vel regulari superiori attulerint literas dimissorias, non generatim sed speciatim concessas. Nec vero quibusuis abbatibus id permitti liceat, sed iis tantum, qui sacerdotio initiati sunt, & statis benedictionis precibus consecrati.

Qui subdiaconatus ordini adscriptus est, cum statim lege adstrictus sit, canonicarum horarum officium ex breuiarii præscripto recitandi; nemo ad eum ordinem capessendum recipiatur, qui in horarii illius officii, cuius lege deuinctus tenetur, recte, ac rite recitandi vsu peritus non sit. Inferioribus vero ordinibus initiandi, qui nullum beneficium obtinent, versati sint in beatæ Mariæ officii recitatione.

Quod alio Concilio vetitum est, ne seminarii titulo cuiquam episcopus ordinem aliquem sacrum conferat, id decernimus locum habere, nisi cum beneficii, seminario vnionis iure adiuncti, vsui, & cultui ministerium est ab illo præstandum: tuncque certus annuus census constituatur, vnde qui eo titulo ordinem suscepit, sustentari queat episcopi iudicio.

Nec vero tamen is in illo censu vllum ius habeat, cum primum aliunde habuerit, vnde itidem vitæ suæ sustentationi episcopi iudicio consultum & prouisum sit. Quod si aliunde ex parte tantum eius sustentationi prouisum sit, tunc extincta censeatur illa census attributio pro tanta parte, quantam ad illam sustentationem aliunde habet.

Pensionis, & patrimonii, quod quis habet, & bono-

ANNO
CHRISTI
1579.

rum itidem, quæ perpetuo etiam eo nomine ab aliquo ei donantur, titulo episcopus sacrum aliquem ordinem, alicui, etiam familiari, etiam si alienæ diœcesis sit, modo post triennium ab initio familiaritatis, si ecclesiarum suarum vel necessitatem vel vtilitatem hoc flagitare iudicabit, vt sacris ille initiatur.

At vero etiam, si quis ei, qui sacris initiandus est, vere spondeat certa cautione, se quæ ad vitæ cultum vsui necessaria sunt, suppeditaturum, saltem donec ei aliunde prouisum sit, huic ob sacerdotum penuriam ab episcopo sacer ordo conferatur licet, sine alicuius etiam vel beneficii, vel patrimonii titulo.

At vero hæc in primis episcopus diligentissime videat, vt pensionem, patrimoniumve illud vere obtineat, vtque ea donatio, sponsiove vere ac sine fraude, dolove facta sit: eiusque tabulæ vt rite, & recte confectæ sint: vtque pensio, patrimoniumve, & quæ dono data sunt, tantum inde census percipiatur, vt satis esse possit ad illius honestam vitæ sustentationem; qua in re omni cognoscenda promulgationes adhibeat, & reliquam diligentiam, quarto prouinciali Concilio in hoc genere præscriptam.

Videat etiam omnino, vt quemcumque eiusmodi titulis ordinabit, etiam familiarem suum, certæ illum ecclesiæ addicat, vbi ordinis suscepti functiones, ac munerera, vt ipsius Concilii decreto cauetur, ipse vere præstet.

Eo sermone, quem pridie, quo sacra ordinatio celebratur, prouinciali decreto haberi institutum est, illud in primis spectetur, vt quæ monitiones postero die de libro pontificali leguntur, disertis verbis, iisque vulgariter conceptis explicentur vberius.

Vnusquisque porro eorum, qui sacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamque sanctum munus suscepturus est.

Verum eius sermonis vis in subdiaconis potissimum monendis versetur, quo rectius, dum integrum est, deliberare possint, an castitatem, quæ perpetua illi ordini est annexa, profiteri velint, eoque accuratius propterea in graui illa deliberatione videant, quod Deo auxiliante præ-

stare posse sperent, neque in eo ecclesiastico, spiritualique munere suscipiendo quidquam agnatorum, vel huiusmodi aliena voluntate, sed sua spontanea deliberatione agant, nec vero in sacri eiusdem ordinis susceptione, vitæ huius commodum, aut aliud quidquam eiusmodi, sed Dei honorem sibi propositum habeant. Huius generis sermo, a quocumque apposite habeatur, utilis ille quidem est, at multis partibus longe utilior erit, atque opportunior, si eundem episcopus accurate, studioseque habuerit.

Quicumque clericus, alicui ecclesiæ adscriptus, ubi ordinis a se suscepti functiones obeat, memor complurium sanctorum, qui vel toto vitæ tempore, vel multis saltem annis, in alicuius etiam minoris ordinis ministerio, munereve religiose versati, ad altiorem se ordinis gradum prouehi passi non sunt; eorum recordatione, exemploque excitatus illud sedulo curet, atque adeo efficiat, ut ordinis, quo proxime initiatus est, præscriptas functiones, non elate, sed humiliter, non raro, sed frequenter, non negligenti studio, sed accurata, vereque clericali sollicitudine, & disciplina, pie, recte atque rite præstet. Alioqui si in sanctis iis functionibus negligenter, contraque ac præscriptum est, se gesserit; illud norit, eo voluntatis suæ testimonio, sibi apud episcopum aditum præcludere ad altiorem gradum ascendendi.

Præfectus autem, rectorve ecclesiæ testimonium de clerico facturum, qui functiones in sua ecclesia obierit, hæc testificationis suæ literis speciatim, vereque exprimat; quas scilicet functiones, & quam diu, & quam diligenter, & quam pie, & quam decenter, recte riteque præstiterit.

Exorcistæ munus cum sit, energumenis manum imponere, a quibus, ut mali spiritus eiiciantur, ieiunia, & orationes Christi Domini testimonio adhiberi iuuat: eos porro clericos, qui in exorcistarum numero adscribentur, curet episcopus in ieiuniis, & orationibus frequentius sese exercere.

Vt acoluthi munus, quod præter ceteras functiones fuit, episcopum comitari, ad eam ipsam functionem aliqua

ANNO
CHRISTI
1579.

qua ex parte restituatur; curet episcopus clericos, quos in eo ordine adscripserit, eam in loco, vbi ipse est, aliquando præstare, vt opus esse censuerit, præsertim cum ad aliquod episcopale munus obeundum accedit. Si que complures eiusdem ordinis sunt, rationem certam ineat, vt per regiones distincti in orbem id muneris præstent.

Quæ ad clericorum honestatem attinent.

DE tonsura clericali decretum in Concilio prouinciali primo confecimus: sed vt pro ordinis, quo quisque initiatus est, ratione, illam magnitudine distinctam, conspicue ferat, certam, atque præfinitam illius formam hoc decreto describi placuit; quam omnes ita seruare iubemus, vt neque ea minorem, nec vero etiam maiorem quiscquam omnino, episcopo inferior, gerat, quacumque dignitate ille præditus sit.

Sacerdotalis igitur tonsuræ forma, in orbem ducta, late, & ample pateat vnciis quatuor.

Diaconalis, vncia vna minor.

Subdiaconalis, aliquanto angustior, quam diaconalis.

Minorum denique ordinum corona lata sit vndique vnciis duabus.

Vnciæ autem mensura est ad præscriptum instructionum fabricæ ecclesiasticæ.

Clericus, qui amictu clericali indutus incedit, ne in propinquorum, ne parentum quidem obitu, vestes lugubres more laicorum induat gestetque. Neque vero vestis formam, aut panni genus, quo clerum vniuersum vti moris est, commutet, sed pium erga propinquos mortuos caritatis studium officiumque præ se ferat omni alia ratione, quæ cum clericali ordinis decore, dignitateque omnino conueniat.

Quæ in Concilio prouinciali primo iis, qui sacris ordinibus, & sacerdotio initiati sunt, quique ecclesiasticum beneficium obtinent, de sæcularibus negotiis fugiendis constituta sunt; eadem pœnis iisdem, vel aliis, quas arbitrato suo episcopus edixerit, irrogaritve, illis præscribimus, qui minorum ordinum clerici sunt, etiamsi nullum beneficium obtinent, si modo clericalem vestitum

deferunt, cum præsertim iam inde vsque a teneris annis se religionis, pietatisque institutis, & disciplinæ ecclesiasticæ moribus imbuant oportet, qui in sortem Domini vocati sunt. Atque in iis quidem, quæ illis vitanda sunt, hæc etiam cautio sit, ne sine episcopi concessu, eoque literis exarato, laicis in seruitute, famulatuve operam nauerent.

Nec vero cuiquam clerico eam facultatem det episcopus in aliqua re inseruendi, quæ clericalis vitæ rationibus, pietatisque officiis non admodum conueniat.

Quæ ad beneficiorum collationem attinent.

CVM aliquis examinatur ad aliquod beneficium ecclesiasticum, cui prouidendum sit, de eo experimentum fiat examine non solum in literarum scientia, sed etiam in cantus peritia, ad illius beneficii functiones rite, & recte obeundas; tum præterea in vsu, ac notitia, quam in recitandis diuini officii horariis precibus habeat.

Vbi primum præbenda, vel theologalis, pœnitentialiue vacauerit, etiam si illius conferendæ ius ad alium, quam ad episcopum, præterquam ad sedem apostolicam, pertineat, edictum de more proponatur, quo ad concursum euocentur, quicumque sint, qui illius muneris causa examen subire velint, aliosve nominare, qui subeant. Confecto autem constituti temporis spatio, vniuscuiusque eorum, qui illo nomine conuenerint, periculum, experimentumve in literis ac doctrinis omni vel diligentissima percunctationum, quæstionumve ratione fiat. Episcopus, adhibitis sibi pro arbitrio suo aliis peritis, probisque viris, tum etiam de illorum vita, moribus, ætate, gradu, ordine, ceterisque conditionibus, ad tale munus necessariis, accurate perquirat. Tum demum episcopus ipse solum rebus iis omnibus accurate perpensis, mature in Domino deliberet, & libere deligat, quem pro conscientia suæ religione digniorem, aptioremque existimet, cui tale munus, tantique ponderis recte committatur. Qua in deliberatione idem videat, vt quod præsertim ad pœnitentiarium attinet, cum peritiam necessariam spectarit, tum maxime vitæ innocentiam, morum grauitatem, spiritualium exercitationum studium,

ANNO
CHRISTE
1579.

& vsu diuturniorem in audiendis confessionibus, exercitatio-
rem prudentiam, ceterasque religiosæ pietatis vir-
tutes perpendat.

Ei autem, quem potissimum elegerit, nec vero alii cui-
quam conferatur ab eo, cui ius competit, etiamsi capi-
tulum sit.

Quicumque præbendam theologalem, vel Tridentino
decreto, vel alia auctoritate rationeve institutam, in ca-
thedrâ, collegiatisve ecclesiis obtinet, is, & quæ sacra-
rum lectionum genera, & quibus diebus episcopus præ-
scripserit, vt interpretationis suæ munere fungatur, ac-
curate ad illius præscriptum præstet: ita vt etiam si ex-
pedire censuerit, & in seminario, & in aliis clericalibus, sa-
cerdotalibusve collegiis doceat: in basilica vero cathed-
rali saltem die festo semper sacram scripturam publice
interpretetur & exponat, nisi aliquando aliud iusserit
episcopus.

Idem ab episcopo, aut ab alio consultus, theologiæ
quæstionibus, aliisve eius generis gratis respondeat: ce-
teraque denique omnia præstet, quæ pro suscepti mune-
ris ratione ab eo præstari debere idem episcopus cen-
suerit.

Perlatum ad nos est, in nonnullis prouinciæ huius ec-
clesiis clericos aliquos, qui ob beneficia, officiaue, quæ
in iis obtinent, non solum in choro adesse, sed alia mini-
steria, aliasque functiones clericales ibi præstare debent,
a capitulis certo illi canonicorum numero adiungi, eam-
que ob causam supranumerarios vocari, hocque ipsum
fieri, nulla eis collata præbenda, nulloque sæpe attribu-
to cuiusuis generis emolumento, censuue, ii autem eo
solum titulo contenti, cum id sibi sumant, vt inferiora
ministeria, quæ antea obire consueuerant, præstare plane
recusent; hæc sane incommoda, graua illa quidem, ac-
cidunt, quod & ecclesiæ debitis munerum functioni-
bus fraudantur, & diuinus cultus minuitur, ac labefa-
ctatur, & ordo ecclesiasticus, cum vnus plurium par-
tes, officiumque præstare non possit, contra ac legibus
Canonum caueatur, non sine magna offensione peruer-
titur, & perniciosâ ambitionis occasio hominibus ec-
clesiasticis manifesto datur. His porro incommodis at-

que adeo malis, decreti huius prouincialis auctoritate occurrendum censuimus.

ANNO
CHRISTI
1579.

Itaque si quos aliquando, vt iure permiffum est, canonicos fupranumerarios creari contigerit; id iuftis folum caufis, ac pene neceffariis, iisdemque comprobatis, & perraro quidem fieri ftatuimus. At vero qui in ea ipfa ecclefia beneficii, quod ibi obtinet, caufa, operam, ministeriumve nauare debet, quod cum canonicali officio & gradu non conueniat, neque praestari fimul poffit, fupranumerarium fieri, crearive prohibemus. Quicumque vero ita adfcriptus est, ne a muneribus ministeriisve, qua priorum beneficiorum nomine in ea ecclefia a fe praestari debent, liber, aut immunis vlllo modo fit: imo vt illa praestet, & fructuum multa, & omni alio iure, vt Canonibus decretisque Tridentinis cautum est, epifcopus omnino agat.

Vacante ecclefia parochiali, cuius conferenda ius non ad epifcopum dioecesanum, fed ad alium, etiam ab epifcopali iurisdictione exemptum, & regularem item spectat, edictum de concursu proponat epifcopus dioecesanus; & quicumque examen eo nomine subire volent, ad ipsum conueniant, qui exploratione per examinatores fynodales facta, ex probatis digniorem, & magis idoneum deligat, cui vacans illa ecclefia ab illo conferratur, cuius ius est. Si fecus fiat, collatio rescissa, nullaque fit.

Eadem ratio omnis adhibeatur in parochiali ecclefia vacante, qua iurispatronatus est ecclesiastici, vel mixti, cuius institutio non ad epifcopum dioecesanum, fed alium quemcumque, etiam exemptum, & regularem item, vt supra, pertinet; ita tamen, vt quem epifcopus dioecesanus digniorem elegerit, is a patrono praesentetur ei, ad quem spectat institutio.

Si vero ad summum pontificem institutio spectat, vel quia in mensibus referuatis vacauit, vel alia causa, tunc epifcopus digniorem eligat, & ex praescripto earundem literarum Pii V. a summo pontifice instituendum. Interea vero dum huius generis examina & approbationes fiunt, & institutio locum habet; idem epifcopus dioecesanus idoneum vicarium, qui onera vacantis illius ec-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

clesiæ sustineat, attributa ei congrua pro arbitrio suo fructuum portione, constituat, donec ei rector præficiatur.

In ecclesiarum curatarum permutatione, coram ordinario facienda, ne locum habeat quod primo prouinciali Concilio decretum est de proponendo edicto examinis causa in vacatione ecclesiarum parochialium. Si tamen vel parochialium hominum multitudo valde inæqualis est, vel qui permutant, quo tempore parochiales illas ecclesias adepti sunt, examen præscriptum non subierunt, fiat tunc de illis experimentum examinis, sed absque concursu.

Idem examen sine concursu adhibeatur de eo, qui beneficium simplex commutat cum alio, quod curam animarum habeat, si quando eiusmodi permutatio coram ordinario fieri iure potest.

Quamuis Pii V. constitutione, sublata non sit facultas illa, quæ in ecclesiis parochialibus conferendis data est, tum Synodo prouinciali addendi, ac detrahendi præscriptæ formæ examinis, tum unicuique episcopo, si certis quibusdam de causis pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire censuerit, loco concursus priuatum aliud examen ineundi: videat tamen episcopus ne facultate sibi data abutatur, neque vero illam adhibeat vlllo modo, nisi opus esse viderit, certis illis expressis causis.

Quod Synodi Tridentinæ auctoritate quarto Concilio prouinciali nostro permissum est, simplex beneficium habenti, alterum etiam eiusdem generis, quod personalis residentia munus non requirat, ob honestam illius vitæ sustentationem conferri; id ita locum habeat, vt ne tamen eo prætextu causave vitæ honeste sustentandæ, plura, quam duo, beneficia simplicia vni eidemque conferri liceat, sine concessu, permissiue sedis apostolicæ.

Si capellania etiam simplex, aliudve beneficium, etiam iurispatronatus, ex præscripto erectionis, foundationisve, aut alterius constitutionis certum ordinem, aut alias conditiones requiret in eo, de quo vel collationis, vel institutionis, vel alio nomine prouidendum est illud bene-

ficium; ne episcopus deinceps, etiam patronorum consensu, permittat, concedatve, ut quisquam sine sedis apostolicæ dispensatione illud beneficium assequatur, quod vere eo ordine non sit initiatus, quamvis ætate congrua sit pro illo ordine suscipiendo, neque qui aliis conditionibus præditus non sit, & quas illa vel erectio, vel fundatio, vel constitutio requirit.

Quibus in ecclesiis optionis ius est, ubi dimidia pars fructuum præbendæ in illius vacatione, vel sacristiæ, vel fabricæ ecclesiæ soluitur, ea pars pro ratione præbendæ, quæ primo vacavit, solvatur.

Idque ab omnibus præstetur, qui ordine deinceps singuli occasione illius vacationis vel ad eam ipsam obtinendam optionis iure usi sunt, vel ad alias consequendas, quæ occasione optionum successiue vacarunt; ita ut unusquisque solvat pro rata tantum accessionis redditum, sibi illo ipso optionis iure factæ. Hæc porro solutio, ubi quisque primi anni fructus ex præbenda, quam sibi iam optavit, perceperit, statim ab eo præstetur. Reliqua item, quæ de parte fructuum dimidia persolvenda olim decretis provincialibus constituta sunt, ad eorum præscriptum servantur.

Auctoritate Concilii Tridentini, & constitutionis a Pio V. pontifice maximo editæ, iam nunc statuta, privilegia, consuetudines, & illas denique cuiusvis ecclesiæ constitutiones rescindimus, planeque abrogamus, quibus cautum est, vacantium in ecclesia dignitatum, canonicatum, præbendarum, portionum, beneficiorum, atque ideo officiorum fructus, vel distributiones etiam quotidianas, quæ inde primo vacationis anno, aut longiori, breviorive tempore obuenerint, mensæ episcopali, vel canonicali, aliive loco omnes, vel partem aliquam obuenerint, attribui, aut in communes usus cedere, aut inter alios canonicos, ministrosve illius, alteriusve ecclesiæ diuidi. Hæc tamquam rescissæ, penitusque sublata eiusdem Pii pontificis sanctione, declaramus nulla esse, nulliusque plane roboris.

Nec vero loco eorum fructuum, qui eo nomine, ut supra, attribuebantur, ne consensu quidem capituli, ab episcopo statui liceat, ut deinceps, qui illiusmodi dignitates,

ANNO
CHRISTI
1579.

canonicatus, beneficiave, qualia qualia sint, consequentur; aliquid, vel minimum, solvant, conferantve in usum sacristiæ, aut fabricæ, aut alterius eiusmodi operis. Quod si post Tridentini Concilii editionem id usquam in provincia statutum, decretumve vlllo modo sit, ne tamen quidquam eo nomine accipi, exigi, aut persolui, vlllo pacto, rationeve liceat, quacumque consuetudine, decreto, statuto non obstante; nisi summi pontificis auctoritate munitum, corroboratumve sit.

Quamobrem nec episcopus, neque capitulum, collegium, aliive ecclesiastici ordinis homines, quorum interest, istiusmodi fructus, distributionesve, ne vlllam quidem eorum partem, retineant, neve illorum cessionem petant, exigantve, nec aliud quidquam, ne eo quidem nomine quod prædia meliora reddita sint. Neque etiam ab iis, qui illa beneficia, etiam a sede apostolica, obtinuerint, iusiurandum exigant, vt tale quidquam obseruent; neve illis ipsis, qui non paruerint, moram, impedimentumve afferant, quo minus illorum possessionem assequantur. Meminerint porro omnes, quicumque contra fecerint, ex illa Pii quinti sanctione, si episcopus est, suspensionis; si capitulum, interdicti; si alius quispiam, excommunicationis pœnam statim subire: cuius vinculo tam diu irretitus est, quo ad restitutione primum facta, beneficium relaxationis, absolutionisve a sede apostolica obtinuerint.

Vbi vero sex ante Tridentini Concilii editionem mensibus fabricæ, aut sacristiæ, alteriusve pii loci vsibus distributiones eiusmodi, & fructus concessi reperiuntur, eorum pars tantum dimidia eidem, vel sacristiæ, vel fabricæ, vel pio loco attribuatur: reliquam autem partem omnem ad illius pontificiæ sanctionis præscriptum ii capiant, quorum beneficia sunt.

Cum animarum salutis, vitæque spiritualis curam parochi paternam gerant, illis, tamquam parentibus, debetur amor, obseruantia, cultus, atque obedientia. Si igitur hoc ipso honore dignantur, illud certe etiam æquissimum est, atque adeo cum omni ratione coniunctum, vt cum primum eorum aliquis ad ecclesiæ, sibi in titulum, curamve traditæ, stationem venerit, aliqua externæ obseruantia

significatione ab iis suscipiatur, ad quorum parochialem curam accedit. Quare fideles, vbi primum ab episcopo literas formatas acceperint de parcho, qui parochiali eorum ecclesie praefectus fuerit, diem certum statuunt, quo ei aduentanti frequentes ad parochiae fines obuiam facti, eundem, vt moris olim fuit, suscipiant, atque ad ecclesiam deducant, perpetua illum dilectione, amore, obedientia, atque obseruantia prosequentes.

Literae autem formatae, quas episcopi nomine cancellarius de parcho conscribat, eiusmodi erunt, quae a vicario foraneo, aliove publice legantur:

Filii dilectissimi, vestrae isti parochiali ecclesiae parochus praefectus est presbyter N. quem aetate, vita, moribus, doctrina, virtutum disciplina, prudentia, aliisque rebus ad istius parochialis curae bene gerendae rationem opportunis, idoneum esse, examine recte confecto cognitum est. Vestrae igitur partes sunt, debito honore, ex decreti prouincialis praescripto, illum suscipere, neque solum externa quadam obseruantia, sed intime, atque ex animo illum loco parentis diligere, & colere, praecipisque eius, atque monitis concorditer voluntate, libentique animo parere. Quod sane facere cum vestra potissimum intersit, tum quo accuratius faciatis, nos episcopali nostra auctoritate, paterna caritate, vos vniuersos & singulos monemus. Valere in Domino.

Quae ad diuina officia pertinent.

VT passio Christi Domini redemptoris a fidelibus in hora redemptionis suae digna veneratione coleretur, illud in ecclesia sancta perpetuo institutum, religiosoque usu, ac solenni ritu pie retentum est, vt in feria sexta parasceues, in qua idem Christus Dominus mysterium crucis expleuit, certa stata hora ab vniuerso clero, & populo, certis peractis precibus, & orationibus adoretur. Sed quoniam factum est, vt in multis prouinciis locis non post, sicut instituti, ritusque veteris est, sed ante statas illas preces ea adoranda proponatur, aut saltem adoratio fiat a multo populo, antea quam ex ritu ecclesiae solenniter proponatur, & a clero adoretur: nos, vt, quod non sine mysterii significatione ecclesia instituit, ad statae horae usum, solennemque adorationem

reuo-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

reuoemus; id statuimus, vt in omni prouinciæ ecclesia cathedrali, sacrosanctæ crucis, per quam redempti sumus, adoratio religioſe celebretur, recitato ſcilicet de paſſione euangelio, & peractis illis ſtatis precibus, & orationibus, vt inſtituti ratio poſtulat. Quare vnusquisque prouinciæ epiſcopus efficiat, non ſolum vt ſtata ea hora in ſua baſilica cathedrali præſtetur; ſed caueat etiam, vt in omni eccleſia collegiata, & parochiali, in omnique oratorio ſocietatum, vbi fit ea adoratio, non ante, quam in eadem baſilica cathedrali, primariave, ſi locus diœceſis fit, celebretur.

Nec propterea concionator deſiſtat, quin pro ſanctæ eccleſiæ vſu ad excitandam populi fidelis compuncti-
 onem eo ſacro die eam de ſuggeſtu proponat & oſtendat.

Quin etiam curet epiſcopus, concionem illam ſtatim poſt recitatam paſſionem Domini haberi, niſi aliter aliquando magis expedire cenſuerit.

Et quoniam ſacra ea feria Chriſtus Dominus humiliatus eſt pro nobis pati vſque ad mortem, mortem autem crucis; illius humilitatis imitatores in ſanctiſſimæ crucis ſtata illa adoratione ita eſſe oportet, vt quod antiqui ritus eſt, non tantum genibus flexis, ſed proſtrato humi corpore humiliemur, quo ſignificantius eo corporis habitu fixam, conſtantemque animi noſtri humilitatem demonſtre-
 mus: ideo epiſcopus curet, vt corporis proſtratione, quæ Chriſtianæ humilitatis index eſt, ea ſolemnis adoratio celebretur.

Gravia pericula, offenſiones, atque adeo ſæpe iniurias ſanctiſſimo Miſſæ ſacrificio fieri compertum eſt, quod quidam ſacerdotes non ſemel tantum, ſed pluries in die illud offerant. Quod ne in poſterum fiat, præterquam ſalutari illo die dominicæ natiuitatis, quo vnusquisque ſacerdos non ſine magna myſteriorum ſignificatione ter celebrare debet, decreti huius auctoritate vetitum ſit, ne ob vllam neceſſariam cauſam, neque etiam ob parochialis, alteriuſve eccleſiæ egeſtatem, neque ob ſacerdotum penuriam, nec vero ob locorum diſtantiam epiſcopus cuiquam ſacerdoti pluries in die diuinum illud Miſſæ ſacrificium offerendi facultatem det, aut permittat, cum beatus admodum ſit ille ſacerdos, qui ſemel tantum

in die illud digne obtulerit. Si quæ vero eius generis facultas antea vel certo loco, vel sacerdoti data est, eam plane statim rescissam, irritamque ac nullam omnino esse iam nunc decernimus.

Episcopus, in cuius diœcesi ecclesiæ, locave olim ordinis Humiliatorum extiterunt, vbi Pii V. pontificis constitutione certus sacerdotum numerus præfinitus est, in eo euigilet, vt ne, fratribus illius olim ordinis decedentibus, illæ ecclesiæ debitis officiis, ac muneribus defraudentur; sed cum eorum aliquis mortem obit, in eius locum sacerdotem alium subrogari curet.

At in quibus ecclesiis certus numerus constitutus non est; efficiat, vt quot antea sacerdotes ibi sustentari consueuerant, totidem retineantur. Atque id quidem omne is exequatur pœnis etiam, & censuris arbitrio suo propositis, vt nihil plane pereat, quod earum ecclesiarum cultui debetur.

In capella, canonicatu, aliove beneficio etiam simplici, quod quis vna cum alio incompatibili ex legitima dispensatione iam obtinet, episcopus, constitutis etiam vicariis, certa que fructuum parte attributa, consulat, & prouideat, vt ea beneficia debitis ministeriis, debitoque cultu non fraudentur.

Idem efficiat, si eiusmodi beneficiis quis ob aliud legitimum etiam absentia, impedimentum munera sua non præstet.

Episcopus pro ceremoniarum ratione rituve, cum Missæ conuentuali, aut diuinis chori officiis in basilica cathedrali, vel in aliis collegiatis ecclesiis interest, & item cum processiones agit, aliave eiusmodi, adhibeat sibi assistentes duos de capitulo, qui ei, etiam cum pontificale officium non celebrat, in omnibus his, aliisque actionibus assistentium munera omnia præstent.

Organista, dominicis, festisque diebus, episcopum ad diuina officia aduentantem, vbi primum pro basilicæ foribus est, decora, grauique organi modulatione excipiat: neque sonare desistat, quousque ad altare genibus flexis orauerit, locoque suo sederit.

Idem præstet, cum peractis de more officiis inde discesserit.

ANNO CHRISTI 1579.
Item, dum ille Missæ sacrificium, aut vesperarum officium solenniter celebraturus, aliove pontificali munere perfunctorus, vestes sacras induit, nec quidquam canendum a choro est.

Hoc vero omne agat semper, cum in diuinis officiis, ad quæ episcopus conuenit, organa pulsanda sunt.

Chori disciplina, plena religionis est, plena pietatis; ac propterea sancte ab iis obseruanda est, qui in eum locum conueniunt ad Dei laudes concelebrandas.

Quare præter illa, quæ in Concilio prouinciali primo, de illius cultu præfiniuimus, hæc admonemus, quo religiosius non modo excolatur, sed multis partibus augeatur sancta eiusdem chori institutio.

Primo, vt studio quodam intimæ pietatis, cuius splendor foris etiam eluceat, vnusquisque vel canonicus, vel alius minister, quicumque sit, qui chori officii astrictus est, ad chori disciplinam sese instruat.

Antea vero quam eo conueniat, paululum attente secum cogitet & loci illius sanctitatem, & conueniendi causam, & diuinarum laudum, quarum munus angelorum est, officia, quæ castissime ab omnibus concelebrari oportet.

Hac ipsa in cogitatione firmiter inhærens, nec quidquam quidem mente, animoque concipiet, ab illius loci religione alienum, nedum agat, quod Dei oculos offendat.

Paret se propterea etiam atque etiam diligenter sancta intimi animi meditatione, & religiosa oratione, vt exteriorem quoque cultum diuinorum officiorum salutari-ter exequatur.

Dum superpelliceum, qui amictus ex tela linea candida constat, induit, cogitet, quam personam sustineat, nempe a fordibus, labeque puram, qualem vestitus ille indicat.

Cum almutiam pelliceam, quod insigne canonicorum est, humeris, vel brachiis, prout moris est, canonicus imponit, eam cogitationem suscipiat, in se restinctas, ac plane mortuas esse oportere rerum mundanarum affectiones, atque cupiditates, vt eius rei significans est illa animalis intermortui pellis, quam de more induit.

Si vero, vt plerisque in ecclesiis instituti, consuetudinifve est, cappam induit, quæ humeros contegit, & brachia quasi deuincit, ex eo amictu intelligat, se expressas, quasi que deuinctas habere oportere appetitiones, ac se totum ad Dei voluntatem accommodare.

Cum igitur iis chori vestibus indutus, alium vestitum, quo foris vtitur, contegat, sicque aliam personam habitu gerat; caueat, ne quidquam, etiam in sacristia, agat, admittatve, quod cum actione non recte conueniat, ob quam illum habitum induit.

Ne in colloquiis quidem ab ea actione alienis se occupet: nisi curæ præsit, quæ id necessario postulet.

Abstineat autem semper, sed maxime dum chori vestibus indutus est, vbi vbi sit, vel in sacristia, vel alio loco, a iocis, a ridicule dictis, facetiisve, a cachinnationibus, a verbis futilibus, atque inanibus, quæ temere, & imprudenter effunduntur.

In chorum ne properanter, quasi distributionum quaestu incitatus, accedat, sed graui incessu.

Dumque ad chorum procedit, quamquam alii comes adiunctus, at quasi solus accedat, in ea meditatione fixus, vt secum cogitet, se ad chorum, nempe ad sancta sanctorum, vt Canone antiquo cautum est, & ad publicæ orationis sacrificium accedere.

Cum in choro est, animum, mentemque ab omnibus curis, perturbationibus, & cogitationibus a rei, quæ geritur, sanctitate alienis, quoad eius fieri potest, abducat, seseque totum in Dei cultu colligat.

Illud etiam cogitet, quam ob causam eo se contulerit; tum sibi statuat, se in conspectu Dei omnipotentis, & in corona innumerabilium angelorum, & sanctorum esse.

Qua in cogitatione videat, perpetuoque reputet, se eo loci consistere, vt Deo sanctissimum cultum, venerationemque tribuat, atque ab eo, & sibi, & aliis omne bonum deprecetur.

Consideret vero ipsum Deum, tamquam patrem, & redemptorem amantissimum, optimum, sapientissimum, misericordissimum, qui que omnia intuens, vbi que & semper est.

ANNO
 CHRISTI
 1579.

Tum cordis castitatem, beneque orandi donum, & gloriam a Deo supplex petat, orationisque sacrificium simul cum meritis Iesu Christi, & sanctorum, eius præsertim cuius memoriam ecclesia illo die celebrat, ad gloriam sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, & ad suam, proximorumque vtilitatem dirigat.

Cum psallendum est, primum psalmi argumentum mente, animoque concipiat.

Obseruet præterea, quis in psalmo loquatur, an Deus, an ecclesia, an pœnitens, an aspirans ad perfectionem.

Attendat item, ad quem præcipue salutarem affectum psalmus referatur.

Cum ita se religiose pararit, magna animi attentione se ad verba, sententiasque psalmi accommodet, ita vt laudet, gemat, extimescat, sicut psalmorum voces indicant: & quod denique ore profert, animo primum concipiat.

Tum verba singula notet, interpretationem studio assequatur, vnde mens, animusque ad aliquem salutarem affectum incendatur.

Ad verba etiam adiungat animo cogitationem vel amoris, vel reuerentiæ, vel humilitatis. Atque ita quidem affectum aliquem excitet, vt si de virtute verba psalmi profert, desiderio accendatur imitationis; si de peccatis, intime doleat, quod in eo statu ipse fuerit, aut certe proximi eius. Et sic de aliis item, quæ psalmo significantur.

Eam porro attentionem initio vniuscuiusque psalmi, orationis, & aliarum diuini officii partium, tum singularum horarum canonicarum renouare, atque excitare studeat, præsertim dum illa verba, quæ ad sanctæ orationis spiritum inflammandum valent, pronuntiat; Deus in adiutorium meum intende, &c.

Itidem faciat, cum aliorum se cogitationibus distrahi animaduertit.

In fine etiam vniuscuiusque psalmi sese excitet illis verbis; Gloria Patri, &c.

In conclusione item orationum, cum dicitur: Per Dominum nostrum Iesum Christum; spe sancta erga illum redemptionis nostræ auctorem sese confirmet.

Et quoniam attentio valde admodum excitatur, si quæ quisque profert, recte intelligit: ideo in ea potissimum expositione psalmodum assidue versetur, quæ non varia sit, sed quæ tota in excitandis, exercendisque sanctis affectibus versetur.

Cum autem magnus psallendi fructus in psalmodum affectibus versetur, siue quis in choro, siue priuatim, siue submissa, siue alta voce oret: idcirco certos sibi locos psalmodum præfinit, quibus omnis hæc ratio concludatur.

Loci præcipui præter ceteros hi sint, vnde salutare affectus existunt, laus Dei, memoria bonorum nostrorum, commemoratio nostræ miseræ, & reprehensio male agentium.

Psalmodum verbis cum Dei bonitas prædicatur, ad illius dilectionem, & ad gratiarum actionem de beneficiis, quæ a diuina benignitate proficiscuntur, se toto animo accendat. Cum illius infinita sapientia, aut potentia commemoratur, admiratione afficiatur: tum intime gratuletur, cum aliquid Dei auxilio bene gestum narratur.

Cum bonorum memoria, recordatioque psalmodum vocibus excitatur; desiderium quoddam concipiat illa sibi, & aliis consequendi; tum illa eadem a Deo petat, tum in Deo spem animo capiat fore, vt diuina eius ope, non modo quæ bona sunt, quæque salutaria, assequatur, sed quæ mala, ac quæ perniciem afferunt, vitet.

Aliquando etiam intime in Domino gaudeat, se bona, Deo iuuante, adeptum esse, & mala cauisse.

Ex miseriarum commemoratione timorem concipiat, dolorem, ac humilitatem, cum suas cognoscit infirmitates.

Ex reprehensione male agentium agnoscat zelum diuinæ vindictæ, & indignationem contra nequitiam. Atque ita quidem ex salutaribus his affectibus fructum psallendi vberimum capiet.

Peroratis psalmodum, absolutoque canonicarum horarum officio, paululum tacitus consistat, genibusque flexis veniam deprecetur & negligentia, & distractionis, aliussve culpæ, quam in eo precationis officio admiserit: tumque

ANNO
 CHRISTI
 1579.
 hoc oret, vt pro Christi totiusque ecclesiæ meritis, orationis suæ obsequium, ac ministerium gratum sit, atque acceptum.

In eo psallendi officio, cum ea mentis attentio, & salutaris affectus, tum corporis decens compositio requiratur.

Ideo, præter ea, quæ de genibus flectendis, de capite inclinando, de stando, de sedendo, ac de ceteris partibus in primo Concilio constituta sunt, quædam etiam in choro cauemus; quæ, vtpote minus decencia, & a loci illius cultu aliena, vitari oportet; ea vero tabella descripta sunt, quæ cura nostra edetur, ac in singulis sacristiis ecclesiarum, tum cathedralium, tum collegiatarum, tum parochialium affixa perpetuo sit. Tum vero etiam hæc ipsa monita, alia tabella descripta, itidem in singulis sacristiis habeantur.

Lumina duo candelabris, cereo, ferariisve infixæ, cum processiones publicæ, etiam quæ in ecclesiæ ambitu aguntur, ab omni cuiusuis ordinis clero, tam regulari, quam sæculari, ad crucem adhibeantur, quæ unicuique capitulo, clerove de more præfertur.

Episcopus in cathedrali sua ecclesia, loco, & forma, quæ in instructionibus fabricæ ecclesiasticæ, ex decreto prouinciali editis, præscripta est, sepulcrum episcopale primo quoque tempore faciendum curet ad communem vsum episcoporum illius ecclesiæ. Cuius quidem sepulcri operimento insculpta sit, ita tamen, vt ne e solo æquato extet, mitra, & baculus pastoralis, tantummodo cum his literis, SEPVLCRVM EPISCOPO-
 RVM. N.

Hoc ipsum vnusquisque parochus ad parochorum, & capitula ad dignitatum, & canonicorum vsum itidem præstent.

Postridie illius diei, quo sessio vltima Synodi prouincialis habita est, pro omnibus prouinciæ episcopis defunctis, præsertimque pro iis, si qui post proximum prouinciale Concilium diem obierint, Missa solennis a prouinciæ episcopo, cui id muneris metropolitanus mandarit, canatur: & sermo item Latinus apposite habeatur; officiumque item pro illis a quatuor etiam prouinciæ epi-

scopi iunioribus rite mox peragatur ad pontificalis libri præscriptum. In Synodo quoque diœcesana, die secunda, pro clericis diœcesis defunctis oratio & commemoratio solenniter fiat.

ANNO
CHRISTI
1579.

Quæ ad distributiones pertinent.

POENITENTIARIUS, tamquam in choro præsens, distributionum particeps sit, quo tempore in audientibus confessionibus versatur, non eorum solum, qui in casibus, episcopo reseruat, peccarint, sed aliorum etiam quorumcumque.

Nec vero illas, quasi præsens, capiat, cum mane aliquando, ante statam diuinorum officiorum horam, quo opportunius poenitentibus satisfaciat, eorum confessiones audit, & quo deinceps tempore illa celebrantur, ipse interea Missæ sacrificium facit, aut priuatim horarium canonicale officium præstat; etiam si id in fraudem non faciat.

Neque distributiones item illi, quicumque sint, percipiant, qui infirmitate, necessitate, aut manifesta ecclesiæ utilitate occupati, impeditiue non adsunt in choro, si antea nullo legitimo impedimento distenti, personale canonicatus sui munus obire non consueuerant; hoc enim addendum censuimus decreto, quo in Concilio prouinciali primo hoc ipso de genere cautum est.

Qui peregrinationis causa absunt, ne iure quidem, facultateve statutorum ecclesiæ, cui personalis residentie operam, ministeriumque debent, distributionum participes sint. Imo etiam si trium mensium spatio diutius absunt, non propterea excusantur, quo minus fructuum præbendæ amissione mulctentur, aliisve poenis eiusdem Concilii, de diuturniore absentia sancitis.

Qui studiorum causa, quacumque facultate, absunt, ne distributiones quotidianas eo ipso absentie tempore, nec vero illam præbendæ suæ partem tertiam, in eius generis distributiones, Tridentini decreti auctoritate iam conuersam, capiant.

Itidem de quotidianis distributionibus, eaque tertia parte cautum sit, etiam si a sede apostolica facultas absentie ob studia data sit.

Episcopus, quæ decreta de tertia fructuum parte in
Con-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

Concilio & primo & quarto, olim confecimus, ita præstet
 vt nec qui sacris ordinibus initiati non sunt, nec qui distri-
 butiones non capiunt, ab illa præscripta tertia parte con-
 ferenda liberi immunefve sint.

Tertiæ porro partis, quæ in distributiones conuerren-
 da est, fructuum æstimatio fit, non veteri taxa etiam in co-
 dices capitulares relata, sed tanti fit, quanti census, redi-
 tusve præbendarum re vera valet, deductis primo pen-
 sionibus, aliisque oneribus, legitime impositis, pro ratione
 temporis, quo durauerint.

Cuius tertiæ partis percipiendæ ius habeant omnes ca-
 nonici, tum qui præbendam obtinent, tum qui sine illa
 sunt, dum ii statis diebus suum in ecclesia munus præsen-
 tes obierint.

De residentia.

PERSONALIS residentia munus, vt re vera per eos
 præstetur, qui illius generis beneficia ecclesiastica obti-
 nent, omnem rationem, Canonum iure, Tridentinisque
 sanctionibus præscriptam episcopus ineat.

A quo munere non excusetur, neque qui beneficium,
 ecclesiamve habet, de cuius titulo adhuc lis & contro-
 uersia pendet; nec vero item, qui nondum sacerdotio,
 aut eo ordine, quem beneficium illud requirit, initiatus
 est; nec præterea qui iusta aliqua causa, impedimento
 distinetur, quo minus eo initiatur.

Nec vero a residentia munere liberi sint, qui tertiam
 partem fructuum, qui sibi ex dignitatibus obueniebant,
 quas in ecclesiis cathedralibus obeunt, in distributiones
 contulerint. Imo vero ii cetera etiam, quæ Tridentino de-
 creto in sessione 24. promulgato, ipsis præscripta sunt,
 præstare ab episcopo cogantur.

Ne ille quidem excusetur, cuius ecclesia, aut benefi-
 cium eiusmodi est, vnde omnis, aut certe magna pars fru-
 ctuum, aliquo modo reseruata ad alium peruenit.

Ne episcopus, propterea quod sibi liberum, integrum-
 que est, facultatem permittere, qua liceat, aliquem ab ec-
 clesia commissa, beneficiove personalis residentia abesse,
 ea potestate, facultateve deinceps ob cuiusvis generis cau-
 sam vtatur: sed in illa concedenda modum & rationes ad-
 habeat, Concilii Tridentini sanctione præscriptas.

Concil. Tom. 36.

O o o o

Ne vel ad feminarii quidem curam, vel ad vicarii munus, vel ad sanctæ etiam inquisitionis officium, nec vero ad aliud quidquam opera sacerdotis, curam animarum gerentis, episcopus ita vtatur, vt ab ecclesia, beneficiove, in eius curam tradito, diutius absit, ac muneri debitæ residentia personalis desit.

Ne parochus, animarumve curator ob senectutem, aut ob aduersam valetudinem, cælive grauitatem, ab eo residentia munere excusetur. Si vero eius inualetudo id generis est, quæ curari possit, atque eo loci, vbi ecclesia parochialis sita est, non datur, nec aliunde facultas medici & medicamentorum; tunc parochus, ex infirma illa valetudine laboranti, episcopus curationis causa facultatem dare possit, qua liceat ei tribus, quatuorve mensibus ad summum, loco propinquiori, in quo eiusmodi necessaria non desint, manere, vbi valetudinem curet.

Interea ad illius ecclesiæ parochialis curam gerendam vicarium episcopus constituat, parochi sumptu.

Nec præterea simultatis, odiive solum causa parochum ab ecclesiæ parochialis statione, locove abesse permittat, ac ne inimicitiarum quidem, quæ vel leues, vel fictæ sint, causa prætextuæ. Si vero vnquam graues illæ erunt, ac veræ ortæque posteaquam parochialis curæ munus obit, idque sine culpa parochi, permittere episcopus poterit, illum inde abesse, locoque propinquo, vbi tuto sit, morari, eo solum tempore inimicitiarum, non tamen ultra annum, etiamsi diuturniores anno sint inimicitia.

Cum antea iure Canonum, tum nuper Concilii Tridentini decretis & Synodorum prouincialium constitutionibus iussum est, vnumquemque parochum, animarumve curatorem in ecclesia sibi commissa, dominicis, aliisque præcipue festis diebus stata hora Missæ sacrificium celebrare, sacramentorum administratione, verbique Dei prædicatione populum pascere; doctrinæ Christianæ rudimenta docere; vespertinas preces, aliaque diuina officia canere, vel recitare publicam sæpe orationem, ac processiones varias cum populo suo obire, pacem conciliare, controuersias componere, pauperum & egentium, miserabiliumque hominum curam paternam gerere; aliaque munerata studiose & accurate agere, quæ cum parochialis offi-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

cii ratione coniuncta sunt; tum illis diebus maxime in quibus populus artibus, operibus & negotiis mundanis non est distentus, occupatusve, facilius ac fructuosius præstare possunt.

Quæ omnia, prout cautum est, & quemadmodum certe oportet, constituto tempore is parochus exequi nullo modo potest, qui non sine animarum sibi commissarum detrimento, constitutis illis horis parochiali ecclesiæ non inseruit, sed ea relicta ad ecclesiam cathedralem, vel collegiatam, vbi canonicatum, aut aliud residentiaæ beneficium iam obtinet, frequenter nimis accurrit, non sine ea avaritiæ suspitione & cupiditatis illarum distributionum, quas capiet, propterea quod ibi in diuinis officiis, Missaque solenni præfens adsit, festo præsertim die, quo pluribus in ecclesiis vel duplicata, vel certe maiores, quam aliis diebus dari solent. Quamobrem hoc decreto episcopos id monemus, ne quem parochum, animarumve curatorem, qui in cathedrali, collegiatave ecclesia dignitatem aut canonicatum habeat, aliudve beneficium, aut officium, cui personalis in choro residentiaæ onus iniunctum sit, deinceps dominicis, festisve diebus, ecclesiæ commissæ statione relicta, in choro illius cathedralis, collegiatave præsentem adesse, distributionumque quotidianarum participem vlllo modo, pacto fieri patiantur: sed parochiali ecclesiæ, stans horis, operam, curam, muneraque suscepti parochialis officii vsque adeo præstare cogant, vt ei nulla stans hora desit, nullumque officium omnino prætermittat suæ curæ, sollicitudinique commissum.

Ecclesia parochialis, si eo loco sita est, vbi minor pars hominum parochialium habitet, multoque plures illi sint, qui extra vrbis, municipii, locive moenia, vbi illa est, domicilium habeant: eo tamen loci parochus in statione parochiali maneat, vbi ecclesia est. Parochialibus vero, qui longius absunt, episcopi officio & auctoritate succurratur, ad Concilii Tridentini præscriptum.

Episcopi cura sit, ita agere, vt cui parochialis ecclesia, intra diocesis suæ fines posita, ab alio inferiore, etiam regulari, qui illius conferendæ ius habet, collata est, is in illius statione resideat, personalisque residentiaæ mune-

ra præstet. Nec vero id ad illum inferiorem qui contulit, spectet.

ANNO
CHRISTI
1579.

De ecclesiis, earum suppellectile & fructibus.

SÆPE accidit fontes homines, qui ad ecclesiam, sacra-
ve loca & alia ecclesiasticæ immunitatis iure munita, præ-
fertim vbi primum crimen patrarint, statim confugiunt,
non solum a satellitibus magistratum iudicumve sæcula-
rium, sed a consanguineis etiam & affinibus eorum, qui-
bus cædes, iniuriave illata est, armatorum quoque homi-
num collecta manu custodiri, magno cum eo periculo vt
ne grauiora interdum facinora, ac aliquando ecclesiasticæ
immunitatis violatio, flagitiaque turpissima admittantur.
Quamobrem vt iis ipsis offensionibus & malis, quæ inde sæ-
pe existunt, occurratur, licere decernimus iussu episco-
pi, ob eam solum causam, vt cognoscatur, an qui tunc ad
ecclesiam perfugium habuerit, iure vti possit immunitatis
ecclesiasticæ, per satellites fori episcopalis ad carcerem
clericalem, vel sæcularem, si eo loco clericalis carceris cu-
stodia tuta non est, eiusdem episcopi iudicio, inde abduci,
tamdiuque episcopi nomine custodiri, quoad re perpen-
sa ipse episcopus deliberet.

Is vero quamprimum deliberationem ineat; sique li-
bertate, immunitateve ecclesiastica illum vti fruiue cen-
suerit, ab omni detrimento, omnique impensa liberum
atque immunem loco restitui statim mandat, vnde abdu-
ctus est: sin autem secus faciendum duxerit, foro, iudicio-
que magistratus sæcularis, prout iuris erit, illum relinqui
iubeat, ad Canonum & Conciliorum, aliarumque aposto-
licarum constitutionum præscriptum.

Interea vero dum in custodia est, ne cuiquam liceat de
eo quæstiones, examenve instituere, neque adeo contra il-
lius personam quidquam agere, quo præiudicium illi eius-
ve causæ afferatur.

Id autem vt ab omnibus inuiolate seruetur, nec vero hu-
ius decreti nomine, prætextuve quidquam contra immu-
nitatem ecclesiasticam a iudice, magistratuve sæculari fiat,
geraturve, omni diligentissima curatione in eo vtatur
episcopus, censurasque etiam proponat arbitrato suo.

Vt in omni ecclesia, altari, sacristia, omnique sacra su-
pellectile nitor, munditiaque eluceat: id quod etiam Inno-

ANNO
CHRISTI
1579.

centius III. pontifex in Concilio Lateranensi cauit, magna cura, & diligentia a sacerdotibus, clericis, aliisque ecclesie ministris adhibenda est.

Quamobrem, quæ de hoc genere toto regulæ, Concilii huius auctoritate, per nos enucleate præscribentur instar instructionum, eæ ab omnibus & singulis, quorum interest, vbi primum in vulgus edentur, accurato studio feruentur, atque inducantur in vsum.

Puluinaria, Missalium vsui addicta, ne episcopi quidem, nedum alterius cuiusquam genibus, cubitisve, vlllo loco, nec vero in ecclesia supponantur, neque præterea ad vllum profanum vsum adhibeantur.

Ac ne ad suggesti quidem ornatum pallia altarium vsui sint. Curandum igitur erit, quamcittissime per facultates ecclesie fieri poterit, vt pro solennium temporum festorumque dierum ratione ornamenta suggestis ipsis proprie apposita comparentur.

Quæ ecclesie, necesse est restituantur, atque instaurentur; earum omnis census, parsve huic sumptui necessaria, etiamsi equitibus ordinis Hierosolymitani obuenerit, ab episcopo sequestri nomine apud virum bonum deponi iubeatur, qui in illarum instaurationem eiusdem iussu erogetur.

Quæ vero labentes, propeque cadentes nullum censum habent vnde restituantur, ciuitatis, municipii, locive vbi sitæ sunt, impensis instaurentur, episcopi cohortatione diligenti. Id omne de oratoriis etiam constitutum sit.

Lapides, cæmenta, tigna, omnisque materia ecclesie diruta, profanatave, ad vsum quoque profanum, non fordidum tamen, auerti, adhiberique arbitrato episcopi liceat.

Pecunia vero, quæ inde colligetur, illius etiam iudicio in sumptus ecclesie vtilis conferatur.

Missarum autem munus, quod in ea iam diruta præstandum erat, nisi episcopus ad aliam potius legitima facultate transferre censuerit; ad ecclesiam primariam, quam matricem vocant, transferatur, vbi illius, ad quem profanæ ecclesie census peruenit, impensis, altare sancti, sanctæve nomine extruatur, cuius titulo, quæ profanata est, nuncupabatur.

Illius porro cœmeterium ad eandem ecclesiam transferatur, ad eundemque locum ossa mortuorum asportentur.

ANNO
CHRISTO
1579.

Vt litibus, & controuersis, quæ vbique in hac prouincia permultæ, & variæ de fructibus beneficiorum inter heredes sacerdotis, clericive mortui, & illos existere solent, qui in ea beneficia succedunt, plane occurratur, cum in ea, illa Iulii I I I. pontificis maximi constitutio, eo ipso de genere edita, in vsum, moremque inducta nunquam sit, ius commune in toto hoc genere omnino feruari decernimus, sublata quacumque etiam consuetudine, stylove etiam quavis episcopali, archiepiscopaliue auctoritate confirmato.

Vniuersitates, laicive homines, etiam qui ius patronatus habent, qui bona, censum, iurave beneficii ecclesiastici, aut loci pii, quocumque modo vsurpauerint, aut eorum possessionem detinuerint, anathema, & alias pœnas subeant decreto Tridentino constitutas, non obstante quocumque antiquo vsu possessioneue. Hoc vero decretum cum illo vulgariter redditum, populo edici, atque promulgari sæpe iubemus, quo diligentius tale crimen caueatur.

Quæ ad Synodum, congregationesue alias clericales, & visitationem attinent.

Si quando episcopus, iusta, eaque metropolitano probata causa, ad Concilium prouinciale non accesserit, virum ecclesiasticum mittat, qui non modo legitimam absentia excusationem, vt Canonum iure, Conciliique prouincialis quarti decreto cautum est, recte afferat, decretaque suscipiat; sed hoc etiam præstet, vt a metropolitano interrogatus, rationem diligenter recteque reddat omnium, quæ ad eius ecclesiæ, cuius causa ab episcopo huius decreti auctoritate mitti debet, rationes attinent.

Adeam vero, quæ in Concilio prouinciali quarto de Synodi diœcesanæ, ad Tridentini Concilii præscriptum, quotannis celebrandæ, perpetua indictione decreta sunt, hæc etiam, quæ sequuntur, addenda censuimus, vt cum vsui, tum rationi illius recte ordineque habendæ prospectum, & consultum sit.

Synodo diœcesanæ vniuersi, & singuli sacerdotes, &

ANNO
CHRISTI
1579.

clerici cuiuscumque ordinis intersint, quicumque Canonum iure, vel ecclesiasticis sanctionibus, vel Tridentino decreto, vel consuetudine, aliave ratione interesse possunt, aut plane debent.

Ad sint vero inter ceteros quicumque beneficium ecclesiasticum, cuius causa, de iure, consuetudineve adesse debent, in ea diocesi obtinent, cuius Synodus celebratur, quamvis in alia domicilium habeant. Atque in iis quidem, quæ ad beneficium illud pertinent, eiusdem synodalibus decretis, iussisque obtemperant.

Ante statam Synodi diem per mensem, quinta quaque feria in Missæ sacrificio, si quadragesima est, oratio de Spiritu sancto dicatur: alio autem tempore, die eodem Missa celebretur, ceteraque præstentur, prout secundo provinciali Concilio sancitum est.

Synodalis hæc actio aliquot ante diebus per parochos populo denuntietur, eorumque vniuscuiusque officium sit, parochialis suæ ecclesiæ homines docere, tum quam sanctum, salutareque sit, synodalis diocesana actionis institutum: tum quam ob causam quotannis ea actio suscipiatur.

Quo de genere editas ab episcopo literas parochus suo quisque populo, cum in Missæ parochialis sacrificio is frequens adest, accurate legat: cui muneri adiungat hoc etiam paternæ cohortationis officium, quo non modo illum excitet ad frequentius orationis studium, synodalibus illis diebus adhibendum, sed etiam ad id singulos inflammet, ut die dominico statam synodalem diem antecedente, vere poenitentes, & confessi, sacram communionem sumant; hoc præcipue precantes, ut quæ ad eorum salutem pertinent, Dei auxiliante misericordia per episcopum in Synodo diligenter sancteque agantur.

Quo puriores autem ecclesiastici ordinis homines, qui in Synodo adesse debent, ad eam actionem, quæ religiosam animi præparationem ab illis deposcit, conueniant; omnes & singuli dominico illo die, Synodum præcedente, peccata primum confessi, non solum sacerdotes Missæ sacrum faciant, sed reliqui singuli cuiusvis ordinis clerici, sanctissimam eucharistiam sumant.

Antequam statam Synodi dies veniat, & in ciuitate ii, qui-

bus id curæ episcopus dederit, & in diœcesi vicarii foranei, & parochi præterea, tum urbani, tum diœcesani, vt ipsi episcopo adiumentum afferant, diligenti talique earum rerum indagatione, ac relatione, quibus per eum consuli, aut prouideri in Synodo præsertim oportebit, hæc quæ infra generatim, vel vniuersè mox præscribentur, sedulo videant, ac notent, vt ea omnia ad præscriptam ab eo rationem, & normam tum literis, tum coram constituto tempore deferant;

Idque omnes, præter diligentiam, quam de hoc genere toto testes synodales ex decreto prouinciali adhibere, & præstare debent.

Primo igitur ii omnes pro suorum quique munerum, officiorumve ratione & cura dispiciant, quæ cleri sit in clericalis vitæ moribus progressio: quæ in vita spiritali disciplina, & quam sollicitum in diuinorum officiorum cultu studium; quam diligens in ecclesiasticis functionibus obeundis sollicitudo; quæ etiam, & quam frequens in literarum exercitationibus cura: qui in earum studiis progressus item.

Vicarii autem foranei & regionarii in ciuitate præfecti, aliive ecclesiastici homines, quos ob eam causam episcopus delegerit, exquirant, qui præterea parochorum in primis zelus in animarum salute procuranda, quæ in sacramentis ministrandis sedula diligentia; quam frequens in pascendis verbo Dei fidelibus officium; quæ denique in omnibus parochialis muneris partibus vigilantia, quæve assiduitas.

Deinde ii omnes & singuli pro sui officii munere inuestigent, quæ populi in Christianæ caritatis operibus exercitatio, quam religiosus festorum dierum cultus, quam pia in ecclesiis conuersatio, quæ in doctrinæ Christianæ scholis frequentia: tum de aliis piis sodalitatibus disquirant, tum denique de reliqua omni eiusdem populi disciplina, & in via Domini progressu.

Post videant, qui singularum ecclesiarum, præsertim parochialium status, an si quæ instaurationem desiderant; an debito cultu fraudantur; an sacris vestibibus, ornamentis, suppellectileque ecclesiastica, ad cultum necessaria, instructæ sunt; an denique vlla ex parte incultæ.

Postre-

ANNO
CHRISTI
1579.

Postremo an si aliqua sunt prouincialium, diocesana-
rumque Synodorum decreta, edicta, uisitationum præ-
scripta, aliave episcopalia iussa, quæ executionem non
habeant; quid item impeditenti, aut difficultatis, aut
denique causæ sit, quamobrem eorum executioni non sit
locus.

Id autem omne, quod ad executionem attinet, notent,
tum iidem, vel præfecti, vel delecti ecclesiastici homines;
tum vicarii foranei, tum parochi, aliique, qui ecclesiastica
beneficia obtinent, prout eorum vniuscuiusque in illis exe-
quendis partes sunt.

Cum autem synodalis dies prope adest, vicarii foranei
pridie illius diei adsint summo mane in ædibus episcopa-
libus; eoque ipso die quamprimum episcopo nomina,
& cognomina tradant, eaque ordine descripta, sacerdo-
tum, & clericorum singulorum, qui ad Synodum con-
ueniunt, ac rursus absentium causis sigillatim item descri-
ptis, quamobrem Synodo non adsint. Idque præter offi-
cium legitimæ excusationis, quam, qui absunt, episcopo
afferre, & probare debent. Hoc ipsum triduo, vel biduo
ante eum synodalem diem, qui ab episcopo in vrbe regio-
nibus sunt præfecti aut delecti, præstent de suæ quique re-
gionis clericis.

Singuli autem sacerdotes, ceterique clerici, qui cano-
nicarum horarum officium præstare debent, breuiarium,
cum ad Synodum veniunt, afferant; quod initio notatum
sit nomine & cognomine possidentis.

Iidem vero, ne in itinere quidem, quod Synodi causa
ad ciuitatem facturi sunt, a clericalis vitæ disciplina, & sa-
cerdotali morum grauitate, nostris decretis præscripta,
discedant.

Vbi in ciuitatem venerint, ne ad cauponas, sed ad ami-
corum, si quos habent, præsertim ecclesiasticorum ho-
minum, necessitudine, familiaritate, aut aliquo hospi-
tium iure coniunctorum, domicilia diuertant; tumque de-
inceps statim ad eum se conferant, quem occasione syno-
dalis illius actionis, clericalis hospitium præfectum consti-
tuerit episcopus; eique chirographum dent, quo suum
quique nomen inscribant; notentque hospitium locum, &
hospitem, apud quem diuerterint. Si vero quis neminem

certum hominem habet, apud quem diuerfetur; primum eundem præfectum adeat, qui certum ecclesiastici hofpitiij locum assignabit.

ANNO
CHRISTI
1379.

Cum porro clericalis ordinis homines omni tempore alios vitæ exemplo ad virtutem inflammare debeant, tum maxime cum fynodales actiones habentur, ita se gerant in verbo, in conuerfatione, in caritate, quemadmodum Apoftolus monet, vt cum eos pofuerit Deus in acquisitionem falutis, atque in ædificationem, officii fui memores, ambulent digne Deo, fanctæque, ficut decet ministros myfteriorum Dei, viuant. Nec vero, vt plerique folent, cum in ciuitate funt, per plateas vagentur, aut præcuriofitate hac atque illac circumcurfent; fed ad caufam, ob quam conuocati funt, tota animi cogitatione tunc attentæ, in eo verfentur vt & epifcopo in ea actione puris caftisq; precibus auxilium, & fibi, & populis falutarem inde fructum ferant.

Qui facerdoes funt, fingulis diebus, quibus fynodalis Conuentus habetur, vt iuffum eft, Miffæ facrificium celebrent: reliqui clerici faltem prima die Synodi facram communionem fumant, idque fummo mane: facientes obfecrationes, orationes, & gratiarum actiones, postulationes pro fancta ecclefia Dei, pro fummo pontifice, pro principibus Chriftianis, pro vberimo fynodalium, & aliarum pastoralium actionum fructu.

Vt autem epifcopus, fynodalium actionum officiis, & curis multis tunc occupatus, aliorum ministrorum ftudio & opera adiuuetur; triduo, aut biduo ante Synodi diem, ecclefiafticum hominem, iuris peritum ftatuat, qui promotoris munus obeat; & vnum, duosve ecclefiaftici item ordinis, qui eorum, qui a Synodo, cui intereffe debent, abfunf, caufam, rationemque abfentia eius nomine cognofcant; qui præterea querelas, controuerfias, & accufationes eodem nomine audiant, & ipfi epifcopo referant; cui liberum, integrumque fit, etiam dum Synodus habetur, quandocumque libuerit, illas fibi aduocare, & aliis etiam delegare.

Quæcumque porro vel decreta, vel constitutiones, vel edicta, vel fcripta cuiufuis generis in Synodo legi, promulgarive oportebit: iis legendis vel archidiaconum, vel

ANNO
 CHRISTI
 1579.

canonicum diaconum suæ cathedralis ecclesiæ constituat, qui id muneris recte obire possit; si modo is, qui cancellariæ episcopalis officium gerat, canonicus illius ecclesiæ non sit, aut in ea dignitatem non obtineat. Ad illum enim potius hoc officium pertinere decernimus, quo tunc impedito, ad alium canonicum, quem episcopus, vt supra, delegerit.

Pridie item illius diei, quo futura est Synodus, sub primam horam noctis in omni ecclesia ciuitatis solenni campanarum sono significatio detur Synodi postero die inchoandæ.

Postridie, quæ stata Synodi dies est, summo mane, & ceteris deinceps synodalibus diebus in cathedrali ecclesia certis campanæ ictibus ad Synodum clerus conuocetur: cuius etiam rei significatio fiat tabella, cura magistri ceremoniarum publice loco suo affixa, qua synodalis sessionis certa hora indicatur.

Qua hora vniuersi, & singuli, qui Synodo interesse debent, in ecclesia cathedrali, non raptim, sed graui incessu conueniant. Vbi conuenerint, loco constituto, superpellicea, quæ munda, ac decentia sint, & almutias, cappasve, pro ecclesiæ instituto & vsu induant, quicumque dignitates, canonicatusve in ecclesia cathedrali obtinent, & qui collegiatis ecclesiis quocumque nomine præpositi sunt, quibus recte & decenter induti, inde ad statum sessionalem locum, non turbulenter, sed quiete, & , quoad eius fieri potest, bini veniant, atque ordine confideant.

Nec vero quisquam mane, priusquam conueniat, cibum capiat, sed ieiunus adsit.

In loco igitur benedictionis confidentes Domini sacerdotes, & reliqui inferiorum ordinum clerici, ne vocibus obstrepant, ne tumultibus rem synodalem perturbent, ne confabulationibus operam dent; sed hæc omnia, ceteraque maxime caueant, quæ ecclesiasticæ disciplinæ, synodalis actionis dignitati, & loci venerationi non conueniunt.

Synodali celebritati triduum veteri ritu præstitutum est; at pro rerum, quæ gerendæ sunt, ratione, episcopus non solum breuiori, sed etiam longiori tempore Synodum agat, & synodales actiones tractet licet.

Primo Synodi die episcopus, processione solenni primum peracta, Missæ sacrificium celebret: tum precibus statis & ceremoniis ad eiusdem Synodi inchoationem e libro pontificali rite adhibitis, sermonem clero habeat eo de genere, quod synodalibus tractationibus, & sanctæ disciplinæ accommodatum sit.

Quo sermone peracto, archidiaconus, vel alius episcopi iussu indicat silentium.

Deinde idem archidiaconus, vel canonicus diaconus decreta lecturus, ad episcopum accedat, a quo illa, quæ legenda sunt, cum acceperit, de suggestu alta voce pronuntiet.

Decreta, quæ initio Synodi legat, hæc sunt:

Vnum, monitiones complectens, quæ ex hoc ipso decreto, atque aliis prouincialium Conciliorum constitutionibus, ac patrum regulis, prout episcopus maluerit, confectæ ad viuendi modum, celebrandæque Synodi rectam rationem pertineant. In iis vero monitionibus illa cohortatio etiam sit, vt triduo ieiunio, quemadmodum institutum olim fuit, synodalis triduana actio a clero celebretur.

Alterum, quo Synodi ministrorum, & iudicum, querelarum, itemque excusationibus absentia vniuscuiusque audiendis ab episcopo constitutorum nomina promulgentur.

Tertium, quo cauetur eorum, qui Synodo interesse debent, nomina, recte ordineque scripta, ad cancellarium episcopalem deferri.

Quartum, quo cauetur item, si cui in ea Synodo contigerit suo loco non sedere, aut incedere, aut aliud quidquam agere, id præterea nemini ius acquiri, acquisitumve esse, neque quidquam de cuiusquam iure, possessioneue detrahi, sed omnia in eo statu permanere, quo antea fuisse compertum erit.

Quintum, quo excommunicationis proposita pœna prohibeatur, ne, quo tempore Synodus habetur, cuiquam sacerdoti, clericove a ciuitate discedere liceat, nisi missione ab episcopo impetrata.

Sextum, quo iubeat, si quæ publica calamitas, vel ciuitati, vel diœcesi, cuius Synodus habetur, vel vniuerso

ANNO
CHRISTI
1579.

populo Christiano imminet, aut instat, orationem, in Mis-
sa sacrificio ab omnibus singulisque sacerdotibus fieri, pre-
cesque a reliquo clero adhiberi: cum instituti sit & ritus in
eiusmodi synodali Conuentu pro publicis rebus supplica-
tiones publicas agi.

His de more promulgatis decretis, nominatim decore-
que vocentur, qui Synodo præsentés adesse debent, sic-
que vocati, singuli respondeant: Adsum.

Vocationis ratio ea sit, vt primo ciuitatis, deinde dioce-
sis clerus vocetur.

Idque distincte, sigillatim & ordine præstetur.

In hac actione primo hæc legantur;

Decretum Tridentinum professionis fidei in sessione
25. adscriptum, capite secundo, cuius initium est: Cogit
temporum calamitas, &c.

Decretum Concilii prouincialis primi de professione
fidei, quod decretum incipit: Sacri, &c.

Tum formula professionis fidei ex constitutione Pii IV.
pontificis maximi legatur.

Qua lecta, & fidei professione præstita, eorum nomina
qui perstiterunt, a cancellario scribantur, & in codicem
distinctum referantur.

Decretum Tridentinum de examinatoribus in benefi-
ciorum parochialium cura committenda adhibendis, ses-
sione 24. capite 18. conscriptum in hæc verba: Examina-
tores, &c.

Deinde ab episcopo proponantur examinatores no-
minatim.

De iis probandis suffragia recte feruentur.

Decretum itidem Tridentinum de iis designandis, qui-
bus causæ delegentur, pronuntietur, sessione 25. cap. 10.
quod incipit: Quoniam ob malitiosam, &c.

Post eo de genere constitutio Bonifacii VIII. cuius ini-
tium est: Statutum, &c.

His lectis illi ab episcopo designentur, ac demum pro-
nuntientur.

In suffragiis autem ferendis singuli spectent, vt non hu-
manis affectibus obsequantur, sed Deo; & tum conscien-
tiæ satisfaciant, religioni, ecclesiæ vtilitati, animarumque
saluti consulant.

Tum hæc promulgentur ;

Constitutio Pii II. contra clericos edita , qui sine canonica dispensatione extra stata tempora , ante legitimam ætatem , vel absque dimissoriis ordinarii sui literis , se ad aliquem ordinem promoueri fecerint , ex Concilio prouinciali tertio.

Constitutio item Pii V. de confidentiis , ex eodem Concilio ; & illa etiam de canonicarum horarum officio recitando , per eundem edita.

Decretum Tridentinum de residentia sessione 23. capite primo.

Decretum alterum de residentia , item sessione vigesimatertia , capite primo.

Decreta prouincialis Concilii primi de vita & honestate clericorum.

Decreta Concilii prouincialis quarti de honestate clericorum.

Decreta prouincialis primi Concilii de diuinis officiis.

Decreta item huius Concilii prouincialis quinti de chori disciplina.

Aliæ denique , vel pontificiæ sanctiones , vel prouinciales constitutiones , vel decreta diœcesana , quæ episcopus legenda censuerit.

His lectis punctatores pronuntientur , ab episcopo delecti , qui ex decreto Concilii prouincialis quarti ibidem iurent.

Deinde testes item synodales , ab episcopo delecti , renuntientur , qui ad præscriptum formulæ , in eo Concilio editæ , iurati , munus suum obeant. Quo in iureiurando hæc cautio sit , vt mane in sessione per eos præstetur , qui adsunt. Si qui vero absunt , vicario foraneo , in cuius regione illi testes renuntiati habitant , id curæ delegetur , vt ad formulæ præscriptum ab illis iusiurandum exigat atque suscipiat.

Id vero iusiurandum in altari maiori sacris reliquiis , quæ e loco vbi asseruantur , accensis luminibus afferentur , de core collocatis sancte præstetur.

Alia præterea agantur , quæ episcopus agi , fieriue expedire censuerit.

At vero neque sessio secunda dimittatur , nisi primo , vt su-

ANNO
 CHRISTI
 1579.

pra,oratione publica perorata. Tum tertia sessio indicatur.
 Quo tertiae sessionis die demum decreta, si quae episcopus noua conficienda censuerit, de suggestu promulgentur.

Monitiones ex Concilio prouinciali quarto legantur.

Post, certa dies Synodi, quae sequenti anno celebrabitur, decreto edito promulgetur. Tum episcopus, antequam Synodum dimittat, sermonem habeat, paternis monitionibus plenum, & dimissioni accommodatum.

Processio solennis deinceps ab vniuerso clero agatur.

A qua cum reditum erit, clerus vniuersus, genibus flexis, tacitus per horam dimidiam oret pro rebus publicis, quarum causa oratio episcopi iussu indicatur.

Tum postea acclamationes sanctae fiant, ex formula ab episcopo praescripta.

Acclamationibus factis, omnes sacerdotes & clerici furgent, cum reuerentia osculum pacis ab episcopo accipiant, & sibi inuicem dent, cum timore & amore Dei. Si vero cleri, qui conuenerit, numerus is est, vt longius hic osculi ritus ducatur, ea ratio ineatur, vt praepositi & archipresbyteri solum ab episcopo illud accipiant; deinceps suo quique clero dent;isque inter se mutuo item.

Quod vero sancti osculi significatione ostendunt, id re ipsa praestent, vt coniunctissimis animis, concordique voluntate, & pacis atque caritatis studio, quaecumque lecta, sanctitate sunt, solcite exequantur.

Demum episcopus clero solenniter benedicat.

Archidiaconus vero praescriptis illis pontificalis libri verbis Synodi dimissionem significet.

Post primae sessionis diem, reliquis deinceps diebus a canonico, vel ab eo qui dignitatem obtinet, hebdomadario, Missa solennis stata hora canatur.

Pluualia item induantur, qui in cathedrali ecclesia dignitates, aut canonicatus habent, & singuli collegiatae ecclesiae quouis nomine praefecti, peracto scilicet Missae sacrificio, cum initium fit sessionis synodalis.

Ac in Missis etiam solennibus, cum episcopus celebrabit.

Mane item singulis sessionis diebus, cum sacrae preces, libro pontificali praescriptae, rite habitae erunt; concio, ser-

move ecclesiasticæ disciplinæ rationibus accommodatus ab episcopo, vel ab alio eius iussu habeatur. ANNO CHRISTI 1579.

Sessio autem, cum ad horas pomeridianas prorogatur, stata hora signum campanæ ad illius significationem detur.

In qua continuata sessione episcopus amictum etiam, albam stolam, pluuiæ rubri coloris, pectorale, & mitram preciosam induet, duobus de more assistentibus.

Pronuntietque episcopo initio orationem, Adsumus.

Vesperis autem, antequam vniuscuiusque diei sessio dimittatur, clerus vniuersus paululum tacitus sancte, religioseque oret pro re, de qua orationem fieri, in eadem, vel in prima sessione indictum est.

Cancellarius autem a promotore rogatus, omnis quotidianæ sessionis, tum matutinæ, tum pomeridianæ acta publica conscribat, in librumque certum referat.

Peracta demum tota vniuscuiusque diei sessione, episcopus de more sollemniter benedicat.

His decretis de Synodi diocesanae habendæ ratione, atque usu per nos editis, addi atque de his mutari aliquid in iis quæ aut ad dirigendæ Synodi rationem, ordinemve, aut ad decretorum prouincialium, aliarumque sanctionum promulgationem pertinent, episcopo ex causâ liceat, prout ex Synodi suæ diocesanae usu esse videbitur.

Quo diligentius, atque adeo accuratius & in vrbe ii, quos vnicuique regioni episcopus præfecerit, & in diœcesi vicarii foranei muneris, atque officii sibi commissi partes exequantur: quo item crebrius ac vigilantius diœcesis status, cui assidua pastoralis speculatione prospiciendum est, exploratus ipsi episcopo sit, atque cognitus, cum ex omni alia ratione, tum ex eo, quod illi certo anni tempore, ad ipsum studiosè referant, non solum quæ de Synodo diœcesana decreto generatim vniuersæque præscripta sunt; verum etiam quæcumque sigillatim, ac præcipue, pro temporum ratione idem episcopus illis præscribenda censuerit: in hoc genere ita consultum sit, vt illi in ciuitate, in diœcesique, vicarii foranei, in sua quique regione commissa, præter illam in suo munere gerendo curam, suasque frequentiores per annum visitationes, præterque episcopi & episcopalium visitatorum in visitando diligentiam, ipsi etiam singulari, accurata, diligenti que ratione visitationem

ANNO
CHRISTI
1579.

nem conceditæ sibi regionis cumulatius, exactiusque obeant, a die sancti Martini, vsque ad diem festum ordinationis sancti patris nostri Ambrosii. Si quis vero, vel pro regionis, quæ sibi commissæ est, magnitudine, vel alia causâ ad statæ visitationis munus longiori tempore opus habeat, ei integrum, ac liberum sit, aliquot ante præscriptum tempus diebus visitationis suæ initium facere.

Vicarii autem foranei singuli, pro ratione, tum eo decreto generatim præscripta, tum ab episcopo sigillatim præscribenda, de regione, quæ vniuscuiusque eorum vicariæ curæ demandata est, ad eundem relaturi, in ciuitatem quotannis hebdomadæ ante dominicam in septuagesima penultimæ, duodecimo scilicet ante eius dominicæ celebritatem, de summo mane in episcopales ædes ad illum conueniant. Id vero, nisi aliquando ob temporis, quod inter epiphaniam & septuagesimam incurrit, breuitatem, aut aliam ob causam, cum vicariorum conuentum, alio commodiori tempore habendum esse, per literas episcopales significatum sit.

Quo diligentius vero relationem singuli vicarii præstent, id subsidii sibi comparent, vt antequam statim conuentus dies veniat, congregationem parochorum suæ quique regionis habeant, a quibus quæcumque, vel vniuerse, vel nominatim, præscripta sunt, diligenter animaduertant & colligant. Parochorum propterea curæ sit, certo ante conuentualem diem tempore videre, atque exquirere suarum parochiarum, parochialiumve hominum, statum, vitam & mores. Si quæ vero animaduernerint, quibus salutariter consuli, aut prouideri oporteat, & sigillatim & ordine descripta suo quique vicario tradant, vt ad constitutum tempus episcopo referant.

Vbi a conuentu, qui anniuersarius ipsis vicariis stato die indictus est, ad suam quique ecclesiam redierunt, statim quique suæ regionis parochorum congregationem iterum habeant de iis, quæ ab ipsis, vel Synodi proxime celebrandæ, vel alterius rei causâ agi, præstarive monuerit, aut iusserit episcopus.

Constituti vero in vrbe ab episcopo regionum præfecti, quæcumque ad præscriptam illam rationem eidem re-

ferenda sunt, ea tum diligenti stata visitationis cura, tum parochorum, quorum paulo ante relationis diem congregationem habebunt, adiumento vsi, post referent, quam vicariorum foraneorum dimissa erit constituta congregatio.

ANNO
CHRISTI
1579.

Feria præterea secunda post octauam resurrectionis Domini, si dies festus non est; sin minus, proximo primo feriali die, quo sollemniter officium non fit, iidem tum præfecti regionum in vrbe, tum vicarii foranei congregationem iterum habeant, in qua & a parochis etiam colligant, & inter se item videant, si qua reliqua sunt, quæ post illum conuentum, qui ante dominicam in septuagesima habitus est, inciderint, quæ item ad episcopum ante Synodi diem referri oporteat: qualia sunt de iis, qui proximo pascha confessi non communicarint, & de aliis, quæ ad eundem deferenda sint.

Sin autem aliqua de causa ad constitutam eam diem Synodus non habeatur; ne propterea per illos omittatur, quin & præscriptam visitationem diligenter obeant, & ante dominicam septuagesimæ ad episcopum conueniant, & singula alia præstent, vt supra, vel illis omnibus vniuerse, nominatim, præcipueque vicariis foraneis constitutum est, & tertia etiam post pascha resurrectionis Domini hebdomada ad præscriptum eidem episcopo cum præfecti de scripto referant, ac tradant; tum ii vicarii singula mittant.

Regulares, quicumque sint, qui in quavis ecclesia parochiali, etiam quæ in suo monasterio exigit, quæve eidem adiuncta est, curam animarum gerunt, Synodo diocesanæ intersint; ad stas illas congregationes, lectionesve, quibus parochos interesse iussum est, conueniant; menstruos item illos parochorum conuentus, quos in dioecesi haberi, decreto cauimus, tum ipsi adeant, tum in ecclesiis, vbi animarum curam gerunt, monasterii sumptu habeant; & omnia denique munera, onerave parochialia, quæ ceteris parochis imposita sunt, præstent omnino.

Curatas ecclesias, quæ regularium monasteriis, etiam vbi abbas generalis domicilium, sedemque ordinis primariam habet, vnionis iure adiunctæ sunt, episcopus ex Tri-

ANNO CHRISTI 1579. dentini Concilii decreto, sessione septima, capite septimo visitet.

Visitationis munus ad Dei honorem, animarumque salutem vtiliter institutum, quo fructuosius præstetur, maxime videbitur expedire, vt antequam ab ecclesia, piove loco, cuius visitatio agitur, discedatur, decreta, eaque præsertim, quæ de structura, supellectilive ecclesiastica, constituta erunt, rectori, aliive cuius interest, relinquuntur, vt quam primum fieri potest, diligenter inducantur in executionis vsu. Atque in eo quidem genere decretorum, quæ de illius vel fabricæ, vel supellectilis ratione sunt, cum in instructionibus, ea ipsa de re ex prouinciali decreto editis forma præscribatur, non multum temporis ponetur.

Si quæ vero, vtpote de legatis & aliis eiusmodi causis cognosci oportebit, de iis, loci etiam visitatione confecta, statui, decernive poterit: sed curet episcopus antea omnino, si fieri poterit, decerni, quam ex ipsa plebe, vicariive regione abeat, si diocesis locorum visitatio fit.

Atqui in decretis non erit generatim, sed sigillatim, & quantum fieri possit, diligenter statuendum & a quo & cuius sumptu & quo temporis spatio quidquam fieri, præstative oportebit, & quæ præterea pœna negligentibus, aut contumacibus erit irroganda. Et vero si quæ in decretis exequendis difficultas, vel controuersia videbitur oriri posse, curandum erit, vt plane tollatur. Verum hac salutari diligentia videat episcopus, ne in visitando tempus, nisi necessario, protrahatur ad maiorem cleri, vel populi, vel ecclesiarum sumptum.

Nec propterea tamen vetitum sit, quo minus aliquorum decretorum confectionem, vel editionem differre diutius possit, si ita pro difficultate rei, aliave ratione opus esse, aut expedire iudicauerit.

Visitationis autem decretorum exempla semel primum gratis omnino, etiam quod ad scriptionem attinet, edantur iis singulis, quibus pro executionis vsu edi, exhiberive oportet: iterum etiam atque adeo sæpius itidem gratis vt supra edantur, si quæ iam edita sunt, aliquo modo, sine eorum culpa tamen, amissa, deperditave sunt.

Quæ porro decreta, cum primo eduntur, in libro, bene
Concil. Tom. 36.

Q999 ij

confecto, accurate, recteque exscribantur. Isque liber in sacristia ecclesie, aliove decenti, tutoque loco asseruetur.

Subscribet praterea manu sua iisdem decretis in eo libro episcopus, vel qui eius nomine visitauit, vel cancellarius, vel notarius visitationis. Eiusdem vero cancellarii erit, publicis tabulis notare, in actaque visitationis referre, quo die singula decreta, ordinationesve singulae editae sint.

De episcopo, episcopali iurisdictione & foro.

QVOD de episcopo hospitio excipiendo Clemens pontifex & martyr apostolica quadam constitutione scribit, & beatus Ambrosius studiosè seruauit, id episcopi prouinciae nostrae ad usum reuocare studeant, ut episcopum, qui aliunde venerit, benigne hospitio accipiant; cum eoque agant, ut die festo, si permanserit, sermonem in primis habeat. Est enim, inquit idem Clemens, hospitis hortatio grata, atque utilis. Hoc praterea, etiam si ille renuat, facere cogant sancta quadam vi caritatis, ut populo benedicat.

Si quando contigerit, vel legatum pontificium, vel cardinalem sanctae Romanae ecclesiae, vel metropolitanum huius prouinciae aduentare, aut diuertere in aliquam prouinciae dioecesin, aut in ea diutius etiam commorari, tunc episcopus dioecesanus cum ei obuiam prodit, aut congressum, colloquiumve cum eo habet, aut denique in eius conspectu praesens, siue publice, siue priuatim adest, ne rochetum detectum ferat, sed superiori veste contegat. Eundem honorem tribuat, deferatve apostolico suae ecclesiae visitatori, & illi item, qui in ea regione internuntius apostolicus est.

Si quando aliquem ex coepiscopis nostris in belli, famis, pestis, aut alias eiusmodi necessitates, aut difficultates, quas Deus pro sua pietate prohibeat, publicas vel priuatas incidere contingat; reliqui prouinciae nostrae episcopi opem illi afferre ne differant tum oratione & publicis supplicationibus, tum elemosynarum, ut quisque poterit, largitione.

Tum omnem etiam aliam rationem quisque ineat, qua fratris episcopi, ac eius etiam populi laborantis calamitatibus large, atque opportune succurratur,

ANNO
CHRISTI
1579.

Sacrofancti Concilii Calchedonensis Canon iubet, ab episcopo œconomum deligi, & constitui, qui ecclesiæ cathedralis prædia, bona, resque de illius sententia, & arbitrio administret, vt non modo illa non dissipentur, sed testis sit rectæ administrationis ac dispensationis.

Id vt a prouincia nostræ singulis episcopis seruetur, hoc decreto statuimus, nec vero solum quo diligentius bonorum ecclesiæ rectæ administrationi ad illius Concilii præscriptum consulatur, verum etiam quo studiosius episcopus, cum census, supellectilis, bonorumque eorum curatorem, administratoremque habuerit, in rerum spiritualium officiis, quæ episcopalis muneris propria sunt, ipse omni cogitatione, totoque animo incumbat.

Eum vero œconomum, vel, vt alio Canone cauetur, vicedominum constituat episcopus, non laicum, neque sibi cognatione, affinitateve, aut fauore coniunctum, sed ecclesiasticum hominem: qui & de clero suo, & vero, si talem, qui idoneus sit, habere potest, diaconatu initiatus sit, quique in eo administrationis genere & recte & perite versari possit.

Cuius administrationis rationes in codicem certum recte, ordineque relatas, tertio quoque anno ad Concilium prouinciale episcopus afferat, atque exhibeat, solícite pro conscientia suæ religione, totius illius dispensationis rationem in eodem Concilio redditurus.

Ne prælatus exemptus, etiamsi episcopus sit, in alienam diœcesin, intra cuius fines ecclesiam quomodocumque exemptam obtinet, quæ iam inde etiam ab immemorabili vsque tempore iurisdictionem spiritualem habet, alium episcopum inducat, neque ad sacrum oleum conficiendum, neque ad chrisma ministrandum, neque ad consecrandam ecclesiam, neque ad alia pontificalia munera obeunda, exercendaue: nec vero ipse illa ipsa officia, munerave ministret, aut exerceat sine episcopi diœcesani concessu.

Ne item prælatus inferior, etiam exemptus, in ecclesia, locove vbi iurisdictione spirituali vtitur, episcopo extraneo potestatem faciat ministrandi pontificalia munera.

Regulares, quibus ex priuilegio ius comperit conseruatores eligendi, ad quos in iudicium vocentur, quos semel

delegerint, ne mutant: eorumque præterea nomina, mens spatio, episcopo diocesano significant: alioquin ad episcopale forum in ius illos vocari liceat.

Quibus in actionibus, aut deliberationibus œcumenicis, Synodo Tridentina, aut prouincialibus Conciliis constitutum est de capituli, clerice consilio aliquid agendum esse, non propterea tamen illud sequendi necessitatem sibi impositam esse episcopus existimet, nisi in iis tantum, de quibus id speciatim, nominatimque cautum est.

Quoties episcopus, etiam tamquam sedis apostolicæ ex decretis Concilii Tridentini delegatus, sententiam in iis causis tulerit, in quibus ante Concilium, tamquam ordinarius, eadem iurisdictione, potestateve uti poterat; si ab illius sententia ad metropolitanum appellabitur, non propterea, quia alia sententia tamquam a sedis apostolicæ delegato pronuntiata est, a metropolitani iurisdictione subterfugiat, sed appellationis causæ cognitio omnis libere eidem permittatur.

Quod Concilii Tridentini decretis sancitum est, ut in visitationis, correctionis, habilitatis, inhabilitatis, & criminum causis ab interlocutoria ante diffinitiuam sententiam, aut ab alio quocumque grauamine ne appelletur; ita omnes, ad quos pertinent, id exequantur, ut non modo appellationi non deferatur; sed neque metropolitanus, ad quem appellatum est, ante diffinitiuam sententiam cognitionem grauaminis suscipiat, adhibeatve: ita ut ne simpliciter quidem mandet, acta causæ sumptibus appellantis mitti. Vbi vero sententia diffiniens lata est, quæ ad causas visitationis & correctionis pertinent, appellari liceat; ita tamen, ut illius executionem non retardet, impediaturve appellatio. Quod si de grauamine agitur, quod per appellationem a diffinitiuâ reparari nequeat, quale est grauamen indebitæ carcerationis, tunc appelletur licet, & appellationi plane differatur: Nec vero prohibeatur, quo minus acta causæ ad iudicem appellationis deferantur. Interea vero idem, cuius causa agitur, in carcere permaneat, quoad causa cognita iudex, ad quem appellatum est, aliter iusserit, decreueritve. Si vero causa correctionis est, utpote, cum quis inique in carcerem se coniectum esse, aut diutius in eo fuisse conqueratur, & ad metropolitanum propterea ap-

ANNO
CHRISTI
1579.

pellet; de prætenso excessu is cognoscat licet, dummodo quæ ordinarius iudex decreuerit, eorum executio interea non impediatur.

Vt apud iudicem ecclesiasticum omni sinceritate iudicia exercentur, statuimus atque edicimus, illum non solum litis principio, sed in omni eius parte, cum expedire censuerit, atque ex officii sui munere, tam ab actore, quam a reo calumniæ iurandum exigere posse.

Iurandum, sicut vinculum iniquitatis esse non debet, ita eius relaxatio, absolutiove æquum nullum modo est vt cuiquam præiudicium afferat.

Quamobrem ne cuiquam in posterum iurifurandi, quo astrictus est, relaxatio, absolutiove vnquam detur, nisi ad agendum tantum alias ex sacrorum Canonum præscripto, at vero nullo modo ad excipiendum; ac præterea, ne ad agendum quidem, posteaquam quis periurium admisit: a quo crimine episcopus absoluit neminem.

Literæ monitionum de rebus surreptis, ablativæ, ne deinceps dentur, nisi præscriptis rationibus, quæ partim in Concilio prouinciali quarto explicatæ sunt, partim in hoc enucleari vt infra præscribuntur.

Non solum excommunicationis, vt tertio Concilio decretum est, sed etiam interdicti, aliarumque censurarum vim & potestatem parochus iis sermonibus, concionibusve aliquando explicet, quos ad populum habet.

Et vero publice excommunicatos, interdictosve, qui a sacerdote celebrante, vt ab ecclesia exeant, nominatim moniti permanere auferint, excommunicationis vinculo irritos esse; neque ab alio, nisi a sede apostolica solum, absolui posse, ostendat, vt Clementis quinti sanctione cautum est.

Interdicta, ab episcopo promulgata, non solum, quæ vniuersos, sed quæ singulos etiam attingunt, ab ordine omni regularium in suis ecclesiis & promulgentur, & seruentur item, vt Tridentinum decretum iubet.

Parochus cum aliquos, vel excommunicatos, vel interdictos pronuntiarit, eorum nomina, cognomina, & diem, quo excommunicati, interdictive sunt, quamprimum ad fori episcopalis cancellarium deferat.

Hic vero in tabella, eo potissimum nomine confecta, recte exscribat quæ a parochio acceperit.

Ei præterea tabellæ, quam in cancellaria diligenter certo loco asseruet, addat, detrahat, quidquid in dies singulos addi, detrahi, mutarive acceperit.

Item de clericis, qui vel suspensionis censura affecti, vel exilio mulctati sunt, accurate etiam seruet cancellarius, notato tempore, quo in ea suspensionis censura, aut in exilio permanere decretum est.

Quo diutius in excommunicationis, interdictive censura aliquis permanserit, cum absoluitur, eo grauiori poenitentia afficiatur.

Iudiciorum, causarumque forensium, tum etiam omnium literarum, expeditionum formula, quæ ad fori episcopalis rationem, recte instituendam, & tuendam, quæque ad deprauatos vsus tollendos pertineat, Concilii huius auctoritate per nos conscripta, cum in lucem emittitur, in omni episcopali prouinciæ tribunali accurate, diligenterque seruetur.

Illud præter cetera munus episcopi est, vt in suo episcopali foro vniuersis & singulis ius gratis reddatur.

Quamobrem præter id, quod alio Concilio prouinciali de muneribus, & donis cauimus, hoc decreto statuimus, in ordinariis causis nihil quidquam, vel minimum, ne sportularum quidem nomine, nec a sponte etiam dantibus, aut vlllo quouis modo a iudice illius fori accipi licere.

Si quis acceperit, poenam, lege Iulia repetundarum sanctam, ipso facto subeat.

Nemo quisquam neque vicarius, etiam foraneus, neque procurator, aduocatusve fisci episcopalis, neque auditor, nec vero alius, qui in familia, famulatuve episcopi sit, causarum, quæ in episcopali foro aguntur, procuracionem, defensionem, ac patrocinium, nec nomine, ne re ipsa suscipiat, agatve, præter illas, quas debet pro suscepti officii munere, & quas præterea pias causas episcopus, ab illo suscipi, agive iusserit. Nec vero quispiam eorum patiat, famulos suos in eo episcopali foro causas non modo agere, sed ne commendare quidem, minus vero quidquam, vel minimum operæ ponere, quo præiudicium, damnumve cuiquam inferatur.

Neque præterea ipsi vel fori episcopalis ministri, vel episcopi familiares in causarum commendatione aucto-
rita-

ANNO
CHRISTI
1579.

ritatem suam interponant: nisi ii sint, quibus pro muneris sui ratione diligenter curandum est, vt lites, controuersia, & causa, praesertim miserabilium hominum, quam celerrime & rectissime in primis definiantur.

Illud maxime expedit, cum omnique ratione consentiens admodum est, vt vicarii episcopales, quoad eius fieri potest, alienae potius diocesis, quam illius sint, vbi commissum vicariae curae officii munus obire, atque exequi debent. Saepe enim fit, vt cum iustitiae quasi oculis tenebras cognatorum, affiniumve illa innata vis offundat; tum gratia, metuque eorum, quibuscum vixerunt, viuendumque deinceps est, etiam boni, constantesque viri ab aequitatis norma, rectaque via facilius deflectant.

Si praeterea id vicarii officium eis committitur, qui in aliqua ecclesia personalis residentiae munus sustinet, id incommodi, quod permulti interest, manifesto existit, vt non facile, neque cumulate, vti par est, vtriusque muneris partes expleat, atque exequatur.

Quare episcopus, cum alia via, rationeque in eo vicario munere sibi, suaeque ecclesiae recte consulere potest, videat, vt ne illius generis viros ad illud adhibeat.

Ne episcopi vicarius, ministerve, iudicandi officium, partesve ab eo commissas, ante aggrediatur, suscipiatve, quam eidem iusiurandum praestiterit ad formulae conceptae praescriptum.

Piarum voluntatum executio, bonorumque ecclesiasticorum defensio omnis, iure Canonum, ecclesiasticisque constitutionibus, episcopi curae, fideique commissa est.

Quamobrem is vel cathedralis ecclesiae canonicum, vel alium ecclesiasticum hominem arbitrato suo constituat, qui idoneus earum piarum causarum patrocinium suscipiat, atque agat.

In earum curam delectus ab episcopo protector incumbat studio diligenti, vt & voluntatibus piis satisfiat, & bona ecclesiae recuperentur, & locis, operibusve piis fraus nulla, vel minima, quoad eius fieri potest, adhibeatur.

Præcipue autem in eo euigilet, vt piarum causarum aduocati, & procuratores ne officio vsquam desint, quod earum procuratio, ac defensio ipsis commissa deposcit.

Singulis hebdomadis, semel ad minimum, & procuratoribus

ratorem fisci episcopalis, & illos conuocet, quibuscum deliberationem, rationemque omnem, vt diligentissime potest, ineat, tum de piis legatis exequendis, tum de ecclesiæ bonis recuperandis atque tuendis.

Quæ vel ab ipsis aduocatis, procuratoribusve, vel ab aliis, quorum interest, in dies singulos, prout vsuuenit, exponi solent, ea studiose attenteque audiat: si quæ vero cognouerit in eo statu versari, vt necesse habeant aliquo officio adiuuari, aut tandem ad exitum perducere, is omni studio, etiam pro officii sibi commissi munere, videat, ac procuret opportuna ad rem adiuuandam conficiendam, ve remedia.

Quamobrem, & vicarium generalem, & aliquando episcopum, & iudices alios, quibuscum agendum est, toties adeat, quoties adiumento opus erit ad causam.

Sit etiam fori episcopalis carceris protector vnus e canonicis ecclesiæ cathedralis, vel alius ecclesiastici ordinis vir: quem secundo quoque anno, aut breuiori temporis spatio, prout maluerit episcopus, ei curæ, protectionive præficiat: rursusque ab illo munere libere amoueat, etiam ante præfinitum tempus pro arbitratu suo.

Eius officium erit, exquirere diligenter, ac simul curare, vt aduocatus, procuratorve pauperum, satellites, & custodes carceris muneri suo ne in aliqua re defint, neve quidquam committant, quod iis, qui in custodia sunt, fraudi damnove esse possit.

Inuestiget præterea sollicito, diligentique studio, quæ illorum cura adhibeatur, cum in primis ad animæ salutem, tum etiam ad corporis sustentationem: & quæ vero de toto eo genere in Concilio prouinciali primo, & tertio cauta sunt, an præstentur quamrectissime: & quid denique officii erga ipsos singuli ii præstent, quibus commissum est.

Causæ item eorundem, & quamcelerrime fieri potest, recte, cum æquitatisque ratione congruenter diffiniantur, etiam atque etiam studiose videat ac procuret.

Singulis hebdomadis sæpe, vel minimum bis, vnumquemque, qui in carcere est, inuisat. At si qui sunt, qui arctiori secretiorive custodia inclusi tenentur, eos item visitatum eat: sed hoc omne officium, vicario consentiente,

ANNO
CHRISTI
1579.

eodemque praesente, aut procuratore fisci episcopalis, aliove, quem idem vicarius maluerit; si ita magis expedire censerit, ipse praestet, nec vero alias.

Carceris item custodes saepius per hebdomadam adhibeat, quibuscum agat quaecumque non solum ad mores corrigendos, sed ad vitam sustentandam, necessitatesque subleuandas eorum pertinent, qui in vinculis, custodiae sunt. Ac proinde libenter, benigneque audiat, quae quotidie sibi eo de genere ab illis exponentur: & quibus opus esse viderit ut consulatur ac provideatur; in iis omnes curae sollicitudinisque partes, ut oportebit, quam diligentissime praestet.

Si porro vel vniuersos, vel singulos, qui in carcere sunt, ita se male gerere perspexerit, ut correctione, monitioneue opus habeant ad morum disciplinam, eos prout opportunitas tulerit, & monere, & hortari, & obiurgare, & corripere ne desistat.

Si vero alios muneri suo deesse, aut in eo peccare animaduernerit, cum illos sui officii, atque adeo errati moneat in primis, tum si opus erit, ob eam causam episcopum, aut vicarium generalem adeat, cuius auctoritate malorum pertinaciae occurratur.

De procuratore fisci episcopalis.

EAM curam, atque adeo cogitationem procurator, aduocatusve fisci episcopalis suscipiat, ut sibi putet procuratoris munus commissum esse in inquirenda veritate criminis, de quo agitur; ideo ne eo vnquam abutatur ad innocentes opprimendos, neve item causam & occasionem praebet, ut calumniis quis vexetur, atque exagitetur.

Ne vllam criminis causam suscipiat, procuretve, quam calumniosam esse nouerit: sed cum vel calumniae, vel rei delati innocentia constiterit, statim ab ea causa desistat.

Euigilet item vna cum vicario, ac sine eo etiam, ut collateralis, & satellites, ne quidquam vel minimum extorqueant.

Testes pro informatione curiae, & sancti officii inquisitionis ipse per se, etiam vicario non praesente, aut de illius ramen mandato excipiat licet. Iis praeterea, quae de testibus etiam ad defensionem causae adhibitis, instituentur, quaestionibus adesse possit: nec vetitum sit, quin & iudi-

ci quæstiones, interrogatave, quæ ad causam pertinent, in mentem reuocet, atque adeo suggerat: & testes etiam ipsos, si modo iudici placuerit, interroget: imo vero reos item, at ipso tamen iudice præsentente.

Denuntiationum quoque, quæ de rebus, pie legatis, relictivæ, in dies singulos fient, indicem a cancellario apud se habeat.

De præfecto reformationis, tribunalis, & taxarum.

EPISCOPVS singulis annis, aut secundo quoque anno, ecclesiasticum virum decernat, qui certis illis legibus exequendis præsit, tum prouincialibus, tum episcopalibus, quæ ad rectum fori ecclesiastici usum, rectamque forensium causarum normam, tum ad certam taxæ rationem, omnemque denique iudiciorum conformandam disciplinam pertinent.

Is, quæcumque de omni eo genere sancita sunt, omni cautione videat, vt ab iis, quorum interest, plane seruentur, & in morem quam diligentissime fieri potest inducantur.

Causarum acta & codices item, in quos solutiones sigillatim relatæ sunt, de improviso inspectet, quo facilius comperiat, si quid culpæ in taxæ præscriptæ ratione contrahatur. Si vero præ quæstus cupiditate cancellarius, notariusve plus pecuniæ quam præfinita taxæ ratio postulat, eiusque tabella ostendit, ab vlllo vnquam exegerit, id totum eidem restitui iubeat.

Et vero qui in eo genere deliquerint, pœnis etiam illos affici ab episcopo, vicariove procuret. Ad episcopum præterea illorum nomina deferat, quos in illis exequendis, quæ sibi præscripta sunt, muneri suo deesse aliquo modo animaduertit.

De cancellario, & notariis.

MAXIME interest, non modo eum, qui officium tanti ponderis, tamque valde cum episcopali cura coniunctum gerit, quale est cancellariæ episcopalis munus, sed illos etiam qui vel substituti nomine operam simul in eo ipso munere ponunt, vel in cancellariæ scriptorum numero censentur, cum ab omni alio negotio expeditos esse, quo attentiores sint ad operam, curamque susceptam, tum maxime vacuos, ac plane liberos ab omni, vel minima su-

ANNO
CHRISTI
1579.

ANNO
 CHRISTI
 1579.

spicione cupiditatis, prauæque affectionis, nedum corruptelæ. Quare præterea, quæ olim hoc de genere a nobis constituta sunt, hoc decreto etiam vetamus, atque interdici- mus, ne eorum quisquam ab vlla cuiusuis loci, ordinis- ve vniuersitate, collegio, homineque vlllo, ne diœcesis quidem alienæ, qui in foro episcopali causas, lites & nego- tia, cuiuscumque generis sint, duobus ante annis habuit, aut iam nunc habet, aliquod, vel minimum, donum, mu- nusve etiam sponte oblatum, ac ne rem quidem esculen- tam, quæ statim consumi possit, accipere directe aut in- directe, vlllo modo possit.

Ne præterea in eo foro ecclesiastico, vel in alio, lites, causas, negotiave cuiusquam suscipiat, neque agat, nec vero dispensationes, neque alias eius generis actiones, ex- peditionesve persequatur, procuretve, nisi officii, quod gerunt, ratio aliter deposcit, aut episcopus iussit. Qui contra fecerit, a muneris exercitatione suspendatur, at- que eo etiam mulctetur, aliisve pœnis plectatur, arbitra- tu episcopi.

Ne episcopus quidquam, vel sponte oblatum, ne exi- guum quidem, a secretario, scribisve dono accipi, aut ca- pi vlllo nomine patiatur; ne occasione quidem literarum, etiam quas pro officii munere etiam priuatim aliquando scribunt.

Hebdomadæ dies, antiquato Gentium a fide Christia- na abhorrentium more, non stellarum errantium, Lunæ, Martis, Mercurii, Iouis, Veneris & Saturni nominibus, sed feriæ appellatione & distinctione nominati, sanctissi- mus pontifex Siluester decreto sanciuit.

Quod cum non sine multiplici ratione ab eo institutum sit; id prouinciæ nostræ episcopi curent, vt omnis eccle- siastica actio, qualis qualis sit, quæ vni in Synodis diœce- sanis, vel sacerdotalibus, clericalibusve conuentibus, vel in canonicalibus capitulis, vel in foro episcopali, vel vl- lo alio loco, temporeve celebretur, non dierum, qui illarum stellarum appellationem adhuc etiam vulgo re- tinent, nomine, sed feriæ distinctione & ordine recte notetur.

Cancellarius & notarii causarum, tam ciuilium, quam criminalium acta, gesta, tabulas, instrumentave, & pro-

cessus originales, ne vlllo nomine, ne inspiciendi quidem tantum causa, vsquam exhibeat; nisi in proprio pluteo aut cancellariæ, archiuive loco, idque sine vlla mercede. Illa vero inde alio asportari ne liceat; etiam de eorum consensu, quorum interest, etiam si cui certo homini transferranda, recte ac tuto committi possint, præterquam iudici causæ ostendenda. Qui secus fecerit, cum ab episcopo plectatur graui pœna, tum damnum refarciat, etiam si quid quisquam eo nomine fecerit.

Et cautio cancellario & notariis adhibenda est, ne cuiuspiam alicuius causæ actorum, attestationum, sententiæ vlliusque scripturæ exemplum edant, facultate scripta editionis a vicario non data. Qui in eo genere deliquerit, officii amissione mulctetur, aliaque pœna puniatur pro episcopi arbitrio.

De certa taxæ ratione, forensibus tribunalis ecclesiastici actionibus præscribenda, in Concilio etiam prouinciali tertio cauimus: sed quoniam nondum quidquam præstitum est, quod omnibus partibus perfectum sit; sex mensium spatium post Synodi huius prouincialis editionem præstituimus: quo tempore singuli episcopi prouinciæ causis, negotiis, rebus & actionibus singulis fori sui, certas taxæ rationes, quæ metropolitanis probentur, quam rectissime præstituant, vt nulli avaritiæ, cupiditatisve suspicio inde existat. Si qui non fecerint, metropolitani ipsius cura sit, intra annum totum id præstare.

Præter alia, quæ hoc de genere olim & nunc sancita sunt generatim, vel sigillatim, hoc decreto statuimus quæ infra ordine sigillatim quasi in tabella notantur, ea ipsa singularum instrumenta, tum literas, scripturæ a cancellario gratis & scribi & confici & edi. Id vero omne vt præstetur, episcopus omnino efficiat, ac de negligentia, aliave culpa in Concilio prouinciali rationem reddat.

Quæ gratis in cancellaria conficienda sunt, & etiam addenda, quod ad scripturam attinet.

ACTA visitationis, eorumque exempla, quæ iis eduntur, qui visitant ad præscriptum decreti hoc Concilio editi.

Facultates, quarum auctoritate vicarii, ministrique episcopales decernuntur.

ANNO
CHRISTI
1579.

Literæ testimoniales, dimissoriae de suscipiendis ordinibus.

Facultas pontificalia exercendi, quæ episcopo, aliive aliquando conceduntur.

Attestationes, quibus testatum fit, aliquem idoneum esse, cui beneficium conferatur, quive ad illud instituitur, siue ea collatio, institutio Romæ facienda sit, siue ab inferiore collatore, siue ab episcopo.

Rogatus cessionis beneficii libere coram ordinario.

Processus & de natalibus & ætate, aliisve conditionibus eorum, qui initiandi sunt, aut recipiendi in seminarium.

Instrumentum iurifurandi, quod ab iis præstandum est, qui beneficia obtinent.

Instrumentum, ac testimonium professionis fidei, quæ a quouis præstanda sit.

Instrumentum fideiussionis eorum, qui in seminarium recipiuntur.

Mandatum de aliquo recipiendo in seminarium.

Facultas & probationum omnium & pertinentium ad receptionem novitiæ, vel ad professionem præstandam.

Confirmatio abbatissæ, seu priorissæ.

Facultates, quæcumque monialibus earumve monasteriis conceduntur.

Facultas ingrediendi monasteria.

Facultas accedendi ad monialium loca colloctionibus præfinita.

Facultas erectionis, institutionisve confratriæ, scholæ.

Confirmatio regularum alicuius scholæ, confratriæve. Scriptum, quo scilicet certæ ecclesiæ, scholæve quis adscribitur.

Approbatio ludimagistri.

Literæ dimissoriæ, testimonialesve.

Facultas absentia causa studii.

Facultas elemosynam colligendi.

Facultas faciendi sepulcrum.

Facultas absolventi a casibus reservatis.

Facultas celebrandi ubique, vel certo loco.

Facultas prædicandi.

Facultas audiendi confessiones.

Literæ indulgentiarum, vel earum summæ.

Testimonium consecrationis, reconciliationis ecclesiæ, cœmeterii, altarium & campanarum.

Constitutio coadiutoris.

Reductio Missarum, & de commutatione piorum operum.

Facultas abeundi extra fines diœcesis, vel peregrinandi.

Literæ quæ pro officii munere quauis de causâ ad parochos, vicarios foraneos, aliosve scribuntur.

Executio literarum gratiosarum protonotariatus & equitum: harum tamen literarum causâ scripturæ merces capiatur, & si quid præterea episcopus concefferit.

Processus & acta omnia, quæ conficiuntur ad miraculorum veritatem perquirendam.

Itidem de iis, quæ conscribuntur ad sacrarum reliquiarum veritatem indagandam.

Facultas asportandi cadauer de loco ad locum.

Exempla editionesve decretorum, ordinationum, statutorum, præceptorumve, quæ episcopus, aut eius vicarius ex officio confecerit, seruarique mandarit.

Constitutio vicarii in quauis ecclesia ad tempus.

Dispensationis & processus de defectu natalium, irregularitate, vitio aut defectu corporis, etiam auctoritate ordinaria.

Instrumenta & scripta, quæcumque pro mensa episcopali & capitulo conficiuntur, quæ item seminarii causâ fiunt, ita tamen, vt hoc decreto, solutionis immunitate, capitulum & seminarium dumtaxat fruuntur. Clerici vero, aliive, ad quorum causam, commodumve illa scripta, instrumentave intersunt, quive earum exempla sibi edipent, a solutione immunes ne sint.

Literæ & expeditiones, quæcumque conficiuntur nomine rerum mere spiritualium.

Expeditiones, quæcumque pro pauperibus, vel miserabilibus hominibus, de quorum egestate, aut necessitate episcopi, aut vicarii iudicio constet.

Literæ præterea & expeditiones omnes aliæ, quas gratis dandas episcopus censuerit.

Dispensationes & facultates, quæcumque ex decretis, vel

ANNO
CHRISTI
1579.

vel prouincialibus, vel diœcesanis, aut eorum occasione dantur.

De emolumentis cancellariæ episcopalis, quam Concilio prouinciali primo, vendi, locari, eorumve nomine quidquam perfolui vetitum est, nihil prorsus vtilitatis priuatæ ad episcopum, eiusve mensam, aut vicarium, neque ad alios, præterquam ad cancellariam, cancellariumve, ceteros eiusdem cancellariæ ministros, perueniat. Qui aliquid etiam a sponte dantibus perceperit; tum in conscientia foro ne suum faciat, sed pauperibus loci erogare omnino debeat; tum quadruplo mulctetur, quod vel in ecclesiæ instaurationem, vel in sacristiæ vsum erogetur.

Quæ ad matrimonium pertinent.

MATRIMONIUM cum sacramentum sit, & maxime liberum, si quæ municipales leges, statuta, decretave sunt, quibus huic sacramento, sanctæque illius libertati contra sacrorum Canonum, & Conciliorum præscriptum vlllo quouis pacto impedimentum afferatur; eas irritatas, rescissas, ac plane nullas decernimus, ac declaramus.

Omnibus vero, quacumque etiam dignitate, potestateque præditis, interdictum iam nunc perpetuo sit, ne earum etiam legum, statutorum, decretorumve auctoritate, nec vero alia quauis ratione quidquam statuunt, decernant, iubeant, agantve, quo matrimonii libertas vlllo pacto, neque directe, nec vero indirecte lædatur.

Qui contra fecerit, pœnas & censuras Conciliorum, & Canonum iure sancitas ipso facto subeat. Episcopus vero, vbi probabilem pro sua conscientia suspensionem habeat de puellæ minus libera voluntate, tum exquirat rem diligentissime; tum præterea, si opus esse censuerit, illam certo loco tuto, ac honesto collocet, vbi illa eidem proferat, & explicet liberius suam voluntatem, qualis vere sit.

Matrimonii denuntiationes, quas aliquando ab episcopo remitti constitutione Tridentina permissum est, is videat, ne ob aliam causam, quam ea ipsa constitutione cauetur, remittat; cum scilicet ordinarii iudicio verisimilis suspicio est, matrimonium malitiose impediri posse. At

vero si hæc causa non subest, quamobrem illas remittat, ea certe sola, quod instat sacri aduentus, quadragesimæve tempus, neque necessaria est, nec vero cum ratione consentiens, cum præsertim eo sacro tempore, qui iam matrimonio iuncti sunt, ab illius vsu abstinere potius conueniens sit, nedum sponso vna coniungi.

Illas vero ab episcopo, cum præsens in vrbe, vel diocesi adest, solum remitti deinceps liceat, ac alio præterea nemine, ac ne a vicario quidem generali.

Matrimonii futuri denuntiationibus in ecclesia de more factis, si forte hoc accidit, vt illud duorum mensium spatio post non contrahatur, ne idem antea parochus celebret, quam iterum denuntiationes ex Concilii Tridentini præscripto fecerit, edixeritve, si modo aliud episcopus non concesserit.

Parochus, quorum matrimonium ex Concilii Tridentini præscripto publice ter denuntiaturus est, eos primum graui cohortatione diligenter moneat, vt cum ad illud in eundum, ieiuniis, orationibusque se parent; tum etiam, vt eo rite celebrato, sacerdotalique benedictione a proprio parochus accepta, orationi frequentiori interim vacantes, triduo abstineant pro reuerentia: sicque contra spirituales nequitias, & carnis procacitatem sancte muniti, salutem, & gratiam Dei ex eo sacramento vberior sibi comparare studeant.

Si qui ætate etiam legitima, & parochus præsentem, testibus duobus adhibitis, & notario item, iurati sponderunt, se matrimonium inituros, ac deinde non contracto legitime per verba de præsentem matrimonio, copulationem inter se inierunt; eorum matrimonium nullum ab episcopo declaretur, ac decernatur. Id vero ne accidat, parochus quam sæpius populum, vt opus erit, moneat, ad præscriptum Concilii Tridentini.

Eos præterea, qui ita contraxerint, grauius pro arbitratu suo episcopus puniat. Quod si iidem postea de præsentem matrimonio contrahere velint, ne prohibeantur, modo seruentur, quæ ad Tridentini Concilii præscriptum seruari oportet, si nullum aliud in se legitimum impedimentum.

Caueat parochus, si quando sponsalibus intererit, vt

ANNO CHRISTI 1579.
 ne de præfenti, fed de futuro matrimonio illa contrahantur, ficque propterea verborum formula dilucide concipiatur, vt de eorum fenfu nulla deinde quæftio, difficultasve oriatur.

Parochus, quos fponfos experiundo viderit doctrinæ Christianæ rudimenta plane ignorare, ne matrimonio illos ante iungat, quam ea item ratione cognorit, didiciffe quæ eo de genere illos plane fcire oportet.

Qui testibus adhibitis, at fine parochi, aliove sacerdote, cui is, vel ordinarius facultatem dederit, matrimonium de facto contraxerint, ne eos cogi liceat, vt denuo inter fe contrahant, nec rurfus eo nomine impediri, quo minus eorum vnusquisque cum aliis libere contrahat, cum illud eorum factum, ne fponfalium quidem, nedum matrimonii vim habeat.

Qui quarto, & quinto affinitatis, confanguinitatiue gradu iuncti funt, cum inter fe matrimonium, non impetrato difpenfationis beneficio, libere inire, contrahereve poffint, ne a parochi, aut ab alio quopiam in pofterum impediatur, quo minus libere contrahant, feruatis regulis, Tridentina fânctione præfcriptis.

Parochus, cum matrimonium celebrare voluerit, moneat contrahentes, propofitam effe pœnam excommunicationis latæ fententiæ, vltra alias pœnas a iure inflictas in eos, qui in gradu prohibito confanguinitatis, vel affinitatis matrimonium contrahere fcienter præfumpferint, ac eos omni fpe confequendæ difpenfationis carere, ex præfcripto Concilii Tridentini.

Epifcopus vero feuerè animaduertat in eos, qui diuino timore pofpofito in fuarum periculum animarum fcienter huiusmodi coniugia prohibita, etiam ex caufa fornicationis, quod frequentius accidere folet, inire fub fpe forfan futuræ difpenfationis præfumpferint; ac ftatim illos, quos ei confiterit taliter contraxiffe, adhibita feparatione ex Concilii Viennenfis præfcripto excommunicatos publice tamdiu denuntiari iubeat, donec fuum humiliter recognofcentes errorem, abfolutionis obtinere beneficium mereantur.

Irritum nullumque ab epifcopo matrimonium declaratur, quod a parochi loci, vbi illud fit, non ab eo, qui

parochus proprius est contrahentium, celebratur.

Tridentina œcumenica Synodus illud episcopi diligentia quam diligentissime commendauit, vt si quæ vel hominum vitio, vel temporum iniuria corruptelæ in nuptiis celebrandis irreperint, illæ radicitus extirpentur. Atque eo quidem vehementius in eiusmodi curam incumbendum est, quo grauius, atque adeo sæpius in illis peccatur.

Quare ad nuptias matrimoniaque impedienda, vel dirimenda eo cum ventum sit, vt veneficia, fascinationesve homines adhibeant, atque vsque adeo frequenter id sceleris committant, vt res plena impietatis, ac propterea grauius detestanda: itaque vt a tanto, tamque nefario crimine, pœnæ grauitate deterreantur, excommunicationis latæ sententiæ vinculo fascinantes, & venefici id generis irretiti sint. Quam ipsam pœnam etiam illos subire decernimus, si qui in illis soluendis verba improbata, superstitiosa, atque adeo alia, quam quæ episcopo primum probata sunt, adhibuerint; cum id non sine diuini cultus offensione maxime faciant.

Quo etiam genere pœnæ afficiantur, quicumque vel suaserint, vel mandarint, vel consenserint.

Ne quis, cuiuscumque gradus, conditionisve sit, statis temporibus, quibus nuptiarum solennitates celebrari interdictum est domum sponsam traducat, aut nuptialia conuiuia celebret, aliave eius generis vetita agat.

Qui autem, vel per se, vel alium contra fecerit, aut eius culpæ quouis modo particeps fuerit; is pœnam interdicti ab ingressu ecclesiæ ipso facto incurrat: eamque pœnam illum tamdiu sustinere volumus, quoad sponsi, episcopi iussu separati, meritas pœnas pro eorum conditione dederint, arbitrio eiusdem episcopi, & interdicto liberari eiusdem iudicio meruerint.

In dispensationibus matrimonialibus, dotis non competentis causa concessis, si modo eo loci, vbi mulier, de cuius matrimonio agitur, habitet, virum pari, æqualique conditione non inueniri vere constet, qui sibi cognationis, affinitatisve vinculo coniunctus non sit, progredietur episcopus ad exequendam eius generis dispensationem, etiam si in locis finitimis aliqui essent, qui nullo

ANNO
 CHRISTI
 1579.

gradu cognationis affinitatiſve iuncti , eam cum exigua dote in matrimonium ducerent.

Satis enim eſt, in eo municipio, locove , vbi mulier eſt, diligentiam matrimonii contrahendi adhibitam eſſe.

Pro diſpenſationum matrimonialium executione nihil quidquam prorsus muneris, præmiive, etiam ſponte oblatis, ac ne pro labore quidem, qui in teſtibus ea cauſa examinandis, aliisve teſtificationibus excipiendis, ponitur, epiſcopus aut vicarius eius capiat.

Notarii vero pro examine teſtium , quartam dumtaxat partem aurei ad ſummum capiant licet.

Vbi certus locus meretricum habitationi præſinitus, conſtitutusque eſt, cum extra eius fines eas habitare non liceat, ſi quis cuiquam earum alio , quam præſtituto eo loco, domum, domiciliumve locarit, excommunicationis pœna contra eum agatur.

Proſtitutas feminas, meretricesve in cauponis, diuerſoriis, ganeis que ad quæſtum alere, cum id & graui Dei offenſione, & magno animarum detrimento, & diſciplinæ Chriſtianæ iniuria fiat, hoc decreto prohibendum cœſuimus.

Quare ne quiſquam vel caupo, vel tabernarius, vel qui cœnaculariam facit, illas in iſtis cauponis, ac diuerſoriis habeat, alate ad turpem quæſtum.

Qui contra fecerit, poſt huius decreti promulgationem, in eius parochiali eccleſia factam, tamquam is, qui in ſtatu damnationis notorie verſatur, præmiſſa monitione, interdicti pœna afficiatur, & aliis præterea etiam grauioribus arbitrato epiſcopi.

Parochi ſinguli, quam maximam poſſunt, in eo ſollicitudinem, perſuadendique ſtudium adhibeant, vt omnem luxum, cincinnorum ornatum, in aures, quod ſignum diaboli ſanctus Auguſtinus nominat, fucum, & veſtes in primis, quas caudatas dicunt, parochiæ ſuæ mulieres omnino deponant.

Qua in re perſuadenda argumentorum vim, rationumque momenta ſibi comparent, cum ex ſancti Ambroſii patris noſtri, illarum luxum grauiſſe exagitantis, libris, tum ex ſancti Chryſoſtomi, aliorumque patrum monumentis, in primisque ex homilia, quam eo de genere gra-

uissimam vir doctissimus, idemque religiosissimus, Iacobus Vitriacus sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis olim habuit.

ANNO
CHRISTI
1579.

Hoc autem omne vsque adeo ab ecclesia vetitum esse ille ipse affirmat, vt si caudatæ ad ecclesiam accederent, sacra communione interdicerentur.

Nulla est amplior hereditas, nec præclarius patrimonium quod parentes suis liberis relinquere, neque maius precium honestioremque mercedem, quam domini iis, qui sibi in seruitute operam dant, pro fideli eorum famulatu tribuere ac persoluere possunt, quam si effecerint, vt boni Christiani euadant; quæ virtus omni terreno thesauro multo preciosior est censenda. Quamobrem qui in aliqua domo, atque familia duces sunt, curabunt diligenter, vt omnes, quicumque suo sub imperio, & ditione viuunt, ieiunia colant, diuini verbi prædicationem crebro audiant, sacramentis frequenter vtantur, & omnia demum veri Christiani officia exerceant; famulorum autem domini non solum diebus festis tantum eis liberi temporis concedere curent, vt eiusmodi officiis vacare possint, sed crebris item eos, ac paternis hortationibus excitare non desistant, ne in studio eiusmodi tam salutari segniores, neque negligentiores existant. In quo si parentes ipsi, aut domini suo officio in his defuerint, procul dubio expectent fore, sibi vt ante seuerissimum Christi Domini tribunal culpæ tribuantur peccata omnia, quæ liberi, vel famuli non commisissent, si suas illi partes, in hoc, aliisque eiusmodi decretis præscriptas, sibi que maxime debitas præstitissent. Atque id quidem multo magis timendum illis erit, qui aliquo modo impedierint, quo minus pia superscripta, & alia huiusmodi officia persoluantur; contra quos agat episcopus pro culpæ ratione.

His temporibus tanta puerorum licentia est, atque adeo effrenata, vt cum peccandi materiam afferat, tum disciplinæ Christianæ detrimenta importet non leuia; hinc in scholis nimia petulantia, in ecclesiis irreuerentia, turbulenta foris concitatio, atque in omni loco sese efferens impudentia, & pene projecta audacia.

Quare episcopi, qui omni morum speculationi sancte inuigilare debent, videant ne grauiores offensiones inde

ANNO
 CHRISTI
 1579.

existant: proinde & cum magistratibus, decurionibusve agant, vt aliqua inita ratione ei rei occurrant; & præterea sacerdotes aliquot vitæ probitate, castissimisque moribus præstantes, aliosque pios viros, & salutis animarum zelo accensos deligant: qui puerorum scholas sæpe inuisant, mores, & vitam eorum perquirant; in Dei timore, officiiisque Christianæ institutionis illos contineant, idque omne cum parentibus, magistris, præceptoribusque agant. Currentque vt prius aliquis ciuitatis locus, piæve confraternitas id oneris suscipiat, quemadmodum alicubi fit, vt huius generis vagantes pueri colligantur, eorumque effrenatis moribus opportune consulatur. Quod si hac non succederit, aliam omnem, quæ sibi potior videatur, rationem ineant, vt puerorum effrenatæ libertati, quæ multa spiritalia incommoda parit, rectissime occurratur.

Nulla vero modo patiantur, vt huiusmodi pueri ecclesiam perturbent: quod ea maxime ratione præstabitur, si parentes, vel ii ad quos id pertinet, liberos suos teneræ ætatis apud se teneant, secum ducant, eisque ostendant pie, suppliciterque orare, & sacris interesse.

Quæ ad scholas, confratrias, & ad loca pia pertinent.

NE cuiusuis confratriæ, scholæve præfectus in scholæ suæ numero quemquam doctrinæ Christianæ rudem atque ignarum adscribi permittat, cuiuscumque ætatis, aut conditionis ille sit. Id vero curæ sit sacerdoti proprio illius scholæ, vel parochi, in cuius finibus est.

Ne facinorosi homines, neque turpis vitæ, aut infamiæ labe notati, in disciplinatorum, alteriusve generis confratriis, adscribantur. Si qui vero iam adscripti sunt, si moniti, honestæ vitæ rationibus se non conformarint, a confratrum numero, episcopali auctoritate, & cura amoueantur.

Ne a disciplinatorum, confratrumve alterius generis præfecto cuiquam, qui in confratria adscribendus sit, amictum, quod insigne confratriæ est, dari liceat, nisi præsentem parochi aliove sacerdote, qui amictum illum stans precibus benedicat. Quem amictum confratres ne vnquam domi, aliove loco, sed in schola assèruent.

Qui vero e confratria aut abibunt, aut eiicientur: illum confratriæ ipsi dimittant, præfectoque sine vlla exceptione tradant.

Laici confratres cuiuscumque confratriæ, de fidei dogmatibus ne disceptationes, colloquia, sermonesve habeant. Videat præterea episcopus diligenter, vt in oratoriis suis colloquutiones de iis tantum rebus instituant, quarum tractatio & collocutio laicalis ordinis hominibus conveniat.

Ne quidquam, quod vulgari sermone conscriptum sit, in vlla cuiusvis generis confratria, scholave legi, recitarive liceat, nisi primum ab episcopo, vel ab eo, cui ille mandarit, recognitum sit, & subscriptione comprobatum.

Quo tempore in basilica cathedrali, ecclesiave parochiali officium vesperarum celebratur, tunc ne in vllis confratriæ, scholave oratoriis ciuitatis, aut loci illius, ab eisdem confratribus recitari liceat officia, sed vel ante, vel post recitentur, ita tamen vt non solum eiusmodi officiorum occasione non diuertantur illi a diuinis officiis publicis; sed nec etiam a scholis doctrinæ Christianæ, in quibus eiusmodi confratres vtiles adiutores, & operarii esse solent.

Disciplinati, confratresve cuiuscumque scholæ, cum processiones, supplicationesve collegiatim ipsi agunt, capellanum, sacerdotemve alium adhibeant, cuius sit, eam religiosam actionem dirigere, nisi cum aliquando sine sacerdote processions, supplicationisve agendæ facultatem a paracho, aut ab episcopo impetrarint.

Ne confratri cuiquam ad confratriæ ecclesiam, oratoriumve arma vllius generis ferre liceat, nisi pro dignitatis suæ, aut officii, quod gerit, ratione, hoc alicui conueniens sit. Nemini autem vnquam, cum confratriæ amictu indutus est, id liceat.

Ne in confratriarum, scholarumve oratoriis, ecclesiisve cadauera, etiam sodalium, sepeliri liceat, nisi id licere ex certis priuilegii tabulis, aut probatæ consuetudinis immemorabili vsu constiterit episcopo. Vbi vero confratribus ius sepulturæ tantum concessum est, alii nemini, neque electionis etiam iure, ibi sepeliri liceat, sed ne confratribus quidem ipsis, nisi per sex menses ante obitum in sodalitie rite adscriptus sit.

Ne cuiquam confratriæ vsquam eleemosynam quærere liceat, nisi facultate, quæ literis exarata sit, ab episcopo impetrata.

Ne

ANNO
CHRISTI
1579.

Ne in vlllo disciplinatorum, aliarumve scholarum confratria officiales, ministrosve creari, aut eligi liceat, nisi vel alio sacerdote ab episcopo constituto, praesente, si modo aliud episcopo non videatur.

Quaecumque & in hoc quinto Concilio, & in aliis superioribus de disciplinatorum scholis, aliisque confratriis, etiam laicalibus constituta, aut praescripta sunt, ea episcopus ab illis inuiolate, integreque seruari mandet; etiamsi in ecclesiis regularium illarum scholarum, confraternitatesve erectae sint, exerceanturve; ita ut si quid contra ab eisdem vsquam factum erit, id pro culpa modo ab episcopo grauius puniatur arbitrato suo.

Caritatis, beneficentiaeque omnibus officiis, quae in proximos conferuntur, magnam caelestis gloriae mercedem propositam esse, sacrae literae ostendunt: sed illa maxime Deo grata, atque accepta opera sunt, quibus benigne fit, ac succurritur egentissimis hominibus, aegrotis ac peregrinis. Itaque, ut quae ad eam rationem pertinent, legibus & sanctionibus communita, recte obseruentur, hac pro pastoralis curae nostrae munere decernimus:

Primo hospitalarius, isve, cui hospitalium aedium custodia committitur, vir sit, cuius fides, pietas, vitae innocentia, sedulitas, caritas, grauium virorum testimonio commendata sit.

Caueat, ne a quoquam, cum hospitium ingreditur, aut, cum inde discedit, quidquam, vel minimum, ac ne sponte quidem oblatum exigat, petat, accipiatve.

Ne cum mendicis, qui ad quaestum omni simulandi arte vtuntur, aliquam turpis lucri pactionem pro iis recipiendis ineat.

Curet item, ne quid peregrini, aduenae, pauperesque hospitio excepti, contra Christianam pietatem, bonosque mores admittant.

Quinimo certam horam, tum mane, tum vesperi praescribat, qua, ictibus paruulae campanae datis, omnes simul aliquantisper orent.

Doctrinae Christianae institutionem introducat, qua praefinito aliquo temporis spatio erudiantur.

Si enim iis ad corporis victum, curamque benigne sup-

peditatur, illud etiam maxime curandum est, vt spiritale doctrinæ Christianæ poculum eisdem tribuatur.

ANNO
CHRISTI
1579.

Ne pueros vna cum adolescentioribus, maioribusque natu in eodem lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine sunt, cum ægrotis, aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra sunt valetudine, ne diutius triduo in hospicio morentur, nisi aliter ex ipsius hospitalis instituto permittatur.

At cum eosdem paucis post diebus redire animaduertit, inuestiget diligenter, quousque iter fecerint: ac sedulo videat, ne ii modo ad hoc modo ad illud hospitale domicilium diuertentes, se peregrinos fingant, de vrbe, opidove tamen vere non exeant, turpi quæstui, atque etiam aleis, multisque aliis flagitiis operam dantes, quod aliquando euenire compertum est.

Studiose episcopus curet, vt in ædibus hospitalibus, quæ vnionis, vt vocant, iure, alii domui hospitali adiunctæ sunt, vbi longo temporis spatio hospitalitas intermissa est, quamprimum restituatur, vt iuris est.

Quæ ad moniales pertinent.

MEMINERIT episcopus, se, vt est Bonifacii VIII. pontificis & Concilii Tridentini edita sanctio, diuini iudicii obtestationem, ac maledictionis æternæ exterminationem esse subiturum, si in monialium, etiam quæ ab sua iurisdictione liberæ, immunesque sunt, clausura restituenda, atque adeo conseruanda se negligenter gesserit. Quare studiose in eo euigilet, pastorali sollicitudine, vt non modo in monasteriis suæ curæ, iurique subiectis, verum etiam in illis, quorum curationi regulares cuiusuis ordinis præfunt, illa omni ex parte, vt diligentissime fieri potest, seruetur, propositis etiam Tridentini eiusdem Concilii, & arbitrii sui pœnis.

Contra moniales item, & illas etiam, quarum curam regulares gerunt, si quando e clausuræ finibus exierint facultate a sede apostolica non impetrata, censuris ecclesiasticis, aliisque iuris remediis agat, prout e re esse viderit.

Si quando moniales, legitima facultate, ad aliquod monasterium transferri contigerit; eam curam, cogitatio-

ANNO
CHRISTI
1579.

nemque episcopus suscipiat, vt quo a paucissimis conspiciantur, bene mane, sub auroram scilicet, a viris ætate, morumque honestate grauibus cognationeque propinquioribus eo deducantur.

Caueant, qui ab episcopo, superioreve facultatem habent ingrediendi monasterium, ne pro libito intra eius septa, datæ facultatis prætextu, ingrediantur, sed tunc solum, cum vrgens necessitas deposcet, vt ne ex sanctissimi pontificis Gregorii XIII. sanctione, excommunicationis pœnam statim subeant, a qua, nisi per sedem apostolicam absolui non possunt.

Ne præterea religiosis hominibus septa monasterii, etiam suæ curæ commissi, ingredi liceat, ne ea quidem causa, vt testantium, qui in monialium ecclesia vel sepeliri, vel anniuersaria quotannis agi voluerunt, piæ voluntati satisfaciant: sed quæ anniuersaria ex testamento debentur, in earum exteriori ecclesia præstent.

Nec vero processionis in solennitate corporis Domini agendæ causa, confessarius sacerdos, aut alius superior eo ingrediatur, ac ne episcopus quidem eo nomine, neque alios ingredi patiatur.

Neque item causa vel monialium cubiculis benedicendi, vel ea, locave monasterii aqua benedicta aspergendi.

Nec etiam cum vestitus sacer puellis tradendus est, vel illæ ad professionem admittendæ sunt, vel ministrandum sacramentum confirmationis, episcopus, superiorve tam regularis, quam sæcularis, aut confessarius, aliusve ad septa monasterii introeat: sed in ecclesia exteriori, vbi sanctissimæ eucharistiæ sacramentum ad fenestellam ministratur, hæc illis, vel puellis, vel monialibus in ecclesia interiori manentibus præstentur.

Neque Missæ celebrandæ causa, ad interiorem ecclesiam, monasteriive septa, episcopus, superiorve introeat vnquam; nisi tantum, cum præfecta monasterii, aut alia monialis consecranda est; tuncque ne moniales egrediantur, sed is adiunctis etiam, quos ad ministerium conficiendum necessarios habet, ministris, introeat licet, intus Missam celebret, ritumque consecrandi adhibeat, ad pontificalis libri præscriptum.

Monialis ne atramentarium calamum, aliudve cuiusvis generis instrumentum, quod ad scribendum vsui sit, in cella, aliove loco priuatim habeat.

Quod si quando scribere necesse habet, id ne faciat, nisi præfectæ concessu.

Hæc vero ne facile concedat, permittatve, sed explorata, perspectaque scribendi causa, eaque graui, & necessaria, facultatem de atramentario, ceterisque ad scriptiorem necessariis accommodet: quæ vbi monialis adhibuerit, quam primum præfectæ restituat, simulque recte ostendat, quæcumque scripserit.

Moniales libros cuiusvis generis apud se minime retineant, nisi quos episcopus, vel is, cui id curæ dederit, scripto approbarit.

Cum nouitiæ, antequam professionem præster, voluntatem episcopus pro facultate sibi decreto Tridentino data, explorare volet, hoc agere ei liceat loco, vbi crates monasterii sunt, nec propterea a septis illa egrediatur, nisi causa sit, probabilisve eiusdem episcopi iudicio suspicio, quamobrem potius esse censuerit, vt alio loco eius voluntas perquiratur: tuncque vel in ecclesiam monasterii exteriorem, vel in aliam proximam, prout commodius, decentiusve fieri viderit, illam perducere iubeat. Quæ in ecclesia, præsentibus matronis duabus, ætate grauibus, honestis, & nouitiæ gradu cognitionis, quantum potest, propinquioribus, quas ipsa, aut moniales delegerint, eius animum voluntatemque episcopus recte indaget, loco paulo remotiori, ita vt quæ adsunt matronæ videre, non tamen auribus percipere possint indagationem, responsionemve.

Vt & in puellis, moniali vestitu induendis, & in admittendis ad professionem nouitiis, vnus idemque ritus ab prouinciæ episcopis adhibeatur, cum eius generis regulæ variæ illæ quidem, ac plane inter se diuersæ, dissimilesque sint; liber de eo ritu, huius Synodi prouincialis auctoritate per nos edetur, ad cuius præscriptum omnis ea ratio ineatur tum puellas induendi, tum nouitias ad professionem admittendi.

Si quæ monialium præfecta, earumque superior regularis, virginem aliquam non explorata per episcopum illius

ANNO CHRISTI 1579. voluntate, examineve adhibito, religiosum vestitum suscipere, aut professionem conficere permiserit; ab ipso episcopo seuera pœna afficiatur.

Quæ generatim ad hæc decreta, constitutionesve pertinent.

OMNI episcopalis sollicitudinis officio, studioque vigilantissimi episcopi pro sui muneris ratione in eam curam incumbant, vt quæcumque & in superioribus nostris Conciliis, & in hac quinta Synodo prouinciali, decreta, constitutaque sunt, diligentem, atque adeo omnem executionem, quemadmodum par est, plane habeant. Quicumque vero vel vniuersi, vel singuli, quorum interest, non paruerint, aut aliquid contra commiserint, admiserintve, ii multas, & pœnas luant iis ipsis decretis sancitas: tum alias præterea ecclesiasticis, conciliaribusve sanctionibus, & Canonum iure præscriptas. Compellanturque præterea ab episcopo ad parendum omnibus iuris remediis, aliis etiam pœnis, & censuris constitutis, & irrogatis pro arbitrio suo.

Quæcumque etiam de sacramentorum administratione, Missæ sacrificii celebratione, diuinorumque officiorum modo & ratione, in hac, & superioribus prouincialibus Synodis decreuimus, ea plane omnia & singula ad metropolitanam etiam, ceterasque quascumque ecclesias, ritu Ambrosiano vtentes, pertinere sancimus ac declaramus; nisi si quid eiusmodi erit, quod vel per nos, vel deinceps per successores nostros archiepiscopos nominatim, speciatiimque declaretur, Ambrosianis ipsis ritibus institutisve expresse aduersari.

Si in his decretis ante alteram Mediolanensis prouinciæ Synodum vlla difficultas orta erit, eius declarationem, tum vero præterea omnium, quæ eisdem decretis continentur interpretationem & explicationem nobis, & successoribus nostris archiepiscopis perpetuo reseruamus, salua semper sedis apostolicæ auctoritate.

Quamcumque facultatem ex decretis, in hac prouinciali Synodo Mediolanensi quinta per nos editis, habent episcopi; eam ipsos per suos vicarios generales exequi posse volumus, nisi in iis quæ proprie ad ordinem episcopalem pertineant, aut in quibus vicarii a sacris Cano-

nibus, aut a Concilio Tridentino, vel a nobis expresse exclusi sint.

ANNO
CHRISTI
1579.

Vt nemini eorum, quæ in hac quinta prouinciali nostra Synodo a nobis decreta sint, ignorantiam excusari liceat, edicimus, vt ex quo primum die edita in valuis metropolitana ecclesiæ propofita fuerint, ad duos menses, omnes se, & his decretis, & si contra fecerint, pœnis, quæ eis continentur, teneri intelligant. Ab eo etiam affixionis die, eorum decretorum temporis initium fumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.

Vnusquisque præterea episcopus ea omnia & singula in proxima diœcesana Synodo legi ac recitari iubebit; & si ita expedire censuerit, suæ quoque cathedralis ecclesiæ valuis proponi, quo studiosius omnium animis eorum præcepta fixe inhæreant.

Singulæ etiam cathedrales, & collegiatæ, & parochiales ecclesiæ huius prouinciæ, has nostras constitutiones aliquo loco collocatas perpetuo asseruent.

Omnia & singula quæ a nobis in hac quinta prouinciali Synodo decreta, actaque sunt, qua debemus obedientia ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio sanctæ Romanæ ecclesiæ, omnium ecclesiarum matris, & magistræ, semper emendanda, & corrigenda subiicimus.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Nos Carolus sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyter cardinalis tituli sanctæ Praxedis, Dei & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Mediolanensis, de consilio & assensu reuerendissimorum coepiscoporum nostrorum subscripsimus.

Ego Cæsar episcopus Dertonensis consentiens subscripsi.

Ego Hieronymus episcopus Laudensis consentiens subscripsi.

Ego Petrus episcopus Aquensis consentiens subscripsi.

Ego Dominicus episcopus Brixienfis consentiens subscripsi.

Ego Nicolaus episcopus Cremonensis consentiens subscripsi.

Ego Hieronymus episcopus Bergomi consentiens subscripsi.

Ego Frater Dominicus episcopus Astensis consentiens subscripsi.

Ego Guarnerius episcopus Alexandrinus consentiens subscripsi.

Ego Ioannes Franciscus episcopus Vercellensis consentiens subscripsi.

Ego Vincentius episcopus Albenfis consentiens subscripsi.

Ego Franciscus episcopus Vintimillienfis consentiens subscripsi.

Ego Cæsar episcopus Sauonenfis consentiens subscripsi.

Ego Alexander episcopus Cafalensis consentiens subscripsi.
Ego Alexander episcopus Vigleuanensis consentiens subscripsi.
Ego P. Cotta episcopus Nouariæ consentiens subscripsi.

INDICTIO FUTVRI CONCILII SEXTI PROVINCIALIS.

Carolus miseratione diuina, tituli sanctæ Praxedis sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyter cardinalis, sanctæque Mediolanensis ecclesiæ archiepiscopus.

OMNIBVS & singulis reuerendissimis dominis episcopis, qui & hic adsunt, & Synodo prouinciali Mediolanensi quacumque ratione interesse debent, omnibusque item capitulis, & ecclesiarum cathedralium procuratoribus, indicimus, significamus, denuntiamus, & intimamus proximam sequentem Synodum prouincialem Mediolanensem sextam, Deo omnipotente auctore, & ad eius laudem, hac eadem in vrbe, hoc ipso loco, anno MDLXXXII. die decimo mensis Maii proxime sequentis, qui dies erit feria quinta dominicæ tertiæ post pascha resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, inchoandam & celebrandam esse. Quamobrem eos omnes & singulos reuerendissimos dominos episcopos monemus, procuratores vero ecclesiarum cathedralium inuitamus, vt eo die ad Synodum prouincialem sextam iuuante Deo Mediolani celebrandam constituto, hic omnino interfint, nisi diem celebrationis ipsius Synodi aliqua ex causa a nobis prorogatum fuisse, nostris ad eos datis literis intellexerint. Quod si ipsorum reuerendissimorum episcoporum nostrorum aliquis legitimo tunc detentus erit impedimento, nuntium procuratoremve ad se excusandum atque ad id impedimentum probandum ad nos mittat: cui etiam facultas ab ipso detur, ea omnia & singula nomine suo & ecclesiæ suæ recipiendi, quæ diuina gratia auxiliante in ipsa Synodo a nobis de consilio & assensu reuerendissimorum coepiscoporum nostrorum constituentur decernentur.